

WYDARZENIA OPINIE INFORMACJE WYWIADY

NR 4 (310) wrzesień 2021

ISSN 1507-5648

Nakład 1500

GAZETA BEZPŁATNA

BARCZEWSKIE WIADOMOŚCI

BARCZEWSKIE
LATO 2021

Tom Harper „Czarna rzeka”

Dobrze sytuowany Kal MacDonald podczas wakacji w Meksyku poznaje poszukiwacza przygód Antona. Duży dom, super praca, rodzina – to nie wystarcza, czując niedosyt i szukając wrażeń nasz bohater postanawia przyłączyć się do wyprawy organizowanej przez awanturnika i odnaleźć zaginione miasto Paititi, ostatni przyczółek imperium Inków skrywający najwspanialsze klejnoty. Skarby od pięciuset lat okryte są złą sławą, gdyż tylko nieliczni zapuszczający się w ich poszukiwaniu w głąb peruwiańskiej puszczy śmiałowie powracali żywi. Dżungla skrywa wiele tajemnic: partyzantka, kartele narkotykowe, firmy naftowe oraz ginące, dzikie plemię walczące o skrawek tej ziemi. Do Kala zaczyna docierać, że nikomu nie można ufać, że nie wyjawiono mu całej prawdy i zatajono zaginięcie wcześniejszej rządowej ekspedycji. Wyprawa gubi się, uczestnicy popadają w paranoję, a poszukiwanie skarbu schodzi na dalszy plan. Najważniejszym pozostaje przeżyć i wrócić do domu, bo szukając sławy i bogactwa można znaleźć śmierć.

Lidia Szczerbo

Robert Lacey „Bitwa braci. William, Harry i historia rozpadu rodziny Windsorów”

Kto z nas nie zna rodziny Windsorów, albo chociaż raz nie czytał jakiejś informacji o Royalsach. Nie da się zaprzeczyć, że członkowie tej rodziny królewskiej są rozpoznawani na całym świecie. Robert Lacey, brytyjski historyk, który o rodzinie królewskiej pisze od ponad 40 lat, w swoich publikacjach stara się ukazać w obiektywny i nieprzerysowany sposób życie brytyjskiej arystokracji, w tym także rodziny królewskiej.

Jego najnowsze dzieło „Bitwa braci. William, Harry i historia rozpadu rodziny Windsorów” to przede wszystkim opis konfliktu Harry’ego i Williama Windsor oraz próba odpowiedzi na pytanie – kiedy to się zaczęło i czy ma szansę na szczęśliwe zakończenie? Publikacja przedstawia w dość intrygujący i bardzo ciekawy sposób historię rodziny królewskiej. Nie tylko tytułowych braci, z których jeden to przyszły król, natomiast drugi całe swoje życie stoi w cieniu brata, ale również ich żon – Kate i Meghan. Aby czytelnik mógł zrozumieć istotę tematu, autor przedstawia nam wydarzenia, które miały miejsce od lat, kiedy Elżbieta została królową, aż po czasy współczesne. Robert Lacey nie narzuca nam tu swojej opinii tylko fakty, dzięki którym lepiej możemy zrozumieć jak ciężkie jest życie "przyszłego króla" i tego "rezerwowego". Wszystko opatrzone jest solidnym i sensownym komentarzem, przy czym na uwagę zasługuje fakt, iż autor nie opowiada się za żadną ze stron konfliktu. Decyzje „kto jest winien” zostawia czytelnikowi. Jest bezstronny i do bólu szczery, nawet przy wypowiedzi o trójce, jaki miał miejsce między Karolem, Dianą i Camillą.

Książkę czyta się lekko i przyjemnie. Na plus na pewno trzeba zaliczyć, że w publikacji zamieszczonych zostało wiele ciekawych, prywatnych zdjęć rodziny królewskiej oraz wycinków prasowych, które systematyzują wiedzę czytelnika. Podsumowując, „Bitwa braci. William, Harry i historia rozpadu rodziny Windsorów” autorstwa Roberta Lacey polecam każdemu, kto choć trochę interesuje się historią współczesną, a w szczególności brytyjską rodziną królewską. Zapraszam do lektury.

Anna Kudosz

WIADOMOŚCI BARCZEWSKIE

Wydanie bieżące i numery archiwalne dostępne są w Informacji Turystycznej - ul. Mickiewicza 12, bibliotece - ul. Słowackiego 5, u sołtysów oraz na www.wb.barczewo.pl

Redaktor naczelny
Robert Tokarski
e-mail:
gazeta@barczewo.pl

Redaktor
Wojciech Zenderowski
e-mail:
zenderowski@wp.pl

Redaktor
Magdalena Łowkiel

Redaktor
Maja Barczuk-Kalisz

Redaktor, korekta
Beata Rukszan

Redaktor, skład DTP:
Zbigniew Kozłowski
e-mail:
zbigniew.kozlowski@barczewo.pl

Oprac. graf. okładki:
Zbigniew „Ramsko” Kozłowski
Zdjęcia na okładce:
„Barczewskie Lato Artystyczne” - arch. CK-B

GAZETA SAMORZĄDOWA
Wydawca:
Centrum Kulturalno-Biblioteczne
Adres: Barczewo, ul. Słowackiego 5
Tel. / fax. 89 514 82 81
e-mail: gazeta@barczewo.pl

ISSN 1507-5648

Druk: Zakład Poligraficzny U-H J. Skrajnowski
11-300 Biskupiec, ul. Krótka 1, tel. 89 715 34 58
Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść ogłoszeń i reklam, nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo skracania i opracowywania tekstów, nie odpowiada i nie zamieszcza tekstów anonimowych. Redakcja informuje o możliwości zamieszczenia reklam.

www.wb.barczewo.pl

Awanse zawodowe nauczycieli

31 sierpnia 2021 roku w sali konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Barczewie odbyło się spotkanie nauczycieli, dyrektorów placówek oświatowych oraz dyrektor MZOiZ pani Barbary Szałaj-Borowiec z Burmistrzem Barczewa panem Andrzejem Maciejewskim. Uroczystość związana była ściśle z awansami zawodowymi czworga nauczycieli barczewskich szkół na stopień nauczyciela mianowanego.

Po odebraniu od nauczycieli ślubowania, Burmistrz Barczewa Andrzej Maciejewski wręczył im akty nadania stopnia awansu zawodowego nauczyciela mianowanego. Nauczyciele odebrali również gratulacje oraz życzenia dalszego rozwoju kariery zawodowej, możliwości szkoleń i rozwijania pasji jak również realizowania się na niwie prywatnej.

Dodatkową okolicznością spotkania były zmiany na stanowiskach dyrektorów w placówkach oświatowych gminy Barczewo.

Dyrektor Przedszkola Miejskiego w Barczewie, Pani Dorota Mikołajczuk będzie przebywała na urlopie. Zastępstwo dyrektora Przedszkola Miejskiego w Barczewie przejęła wicedyrektor przedszkola Pani Karin Więsyk-Gaweł. W placówce na czas nieobecności dyrektora przedszkola zostało utworzone stanowisko wicedyrektora do spraw dyda-

ktyczno-wychowawczych Przedszkola Miejskiego w Barczewie, które zostało powierzone Pani Sylwii Polewacz, nauczycielce dyplomowanej Przedszkola Miejskiego w Barczewie.

W Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Łęgajnach na rok szkolny 2021/2022 zostało powierzone stanowisko wicedyrektora – Pani Marzannie Moszczyńskiej, nauczycielce dyplomowanej.

W Zespole Szkół w Barczewie na rok szkolny 2021/2022 zostało powierzone stanowisko wicedyrektora – Pani Małgorzacie Bronowskiej-Waliszewskiej, nauczycielce dyplomowanej.

Gratulujemy i życzymy sukcesów w prowadzeniu placówek oraz sukcesów w rozwoju kariery zawodowej.

Tekst i fot. Maja Barczuk-Kalisz

Wizyta przedsiębiorców z Hagen

Od 31 lipca do 3 sierpnia gmina Barczewo gościła niemiecką delegację przedsiębiorców na czele z burmistrzem Peterem Gausmannem z partnerskiego miasta Hagen. a T.W.

Celem wizyty była wymiana doświadczeń i rozmowy na tematy gospodarki i funkcjonowania naszych samorządów w okresie pandemii. Goście w towarzystwie burmistrza Andrzeja Maciejewskiego i części radnych odwiedzili Ekwador - ośrodek jeździecki w Dąbrówce Małej - jeden z największych i najbardziej dynamicznie rozwijających się ośrodków jeździeckich w Polsce, gdzie odbywały się międzynarodowe zawody konne. Następnie wzięli udział w niedzielnych koncertach muzycznych przygotowanych przez CK-B oraz zwiedzili nowo otwarte Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Barczewie i Centrum Wielu Kultur. Poniedziałek nasi goście rozpoczęli od wizyty w Łęgajnach, gdzie gościnnie mieszkający z sołtysiem Andrzejem Turkiem zorganizowali zwiedzanie Parku Narodzin – arboretum oraz przygotowali poczęstunek i występ zespołu ludowego Łęgajnianie.

Z Łęgajń udano się do Barczewskiego Dworu, gdzie na zaproszenie pana Roberta Hestkowskiego zwiedzono jedną z największych w regionie fabryk mebli Primavera Furniture. Goście byli pod wielkim wrażeniem ilości modeli i jakości produkowanych mebli dostarczanych do krajów całego świata.

Kolejnym punktem, jaki odwiedzone, było Maltańskie Centrum Pomocy w Barczewie, gdzie dyrekcja wraz z pracownikami po przepysznym obiedzie zaprosili do zwiedzania część szpitala w celu poznania zadań, jakimi na co dzień zajmuje się Maltańskie Centrum Pomocy. Doktor Heinrich Ehrenbrink – niemiecki wybitny ortopeda, lekarz biorący udział w kilkudziesięciu wyprawach wolontariackich do Afryki i nie tylko, mających na celu leczenie ubogich i poszkodowanych w działaniach wojennych dzieci, był pełen uznania dla wykonywanej w barczewskim szpitalu pracy.

Tuż po wizycie w szpitalu odwiedzone jeden z najprężniej działających ośrodków turystycznych w Polsce skierowanych na wypoczynek rodzin z dziećmi tj. Zalesie

Mazury Active Spa. Właściciel ośrodka Pan Mariusz Czeszejko-Sochacki oprowadził wszystkich po ośrodku, gdzie pokazał atrakcje i nowoczesne rozwiązania zastosowane w swojej firmie. Tu także miejsce i działalność ośrodka zrobiła na naszych gościach niesamowite wrażenie.

Na koniec dnia nasi goście spotkali się z samorządowcami z Barczewa w nowo otwartym ośrodku Zapach Drewna w Tumianach, gdzie przy przepysznej kolacji podsumowano wizytę, wymieniono spostrzeżenia i zaplanowano kolejne cele i zadania do realizacji podczas wymiany następnej delegacji miast partnerskich.

Arch. internetowe UMB

Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków

Od 1 lipca 2021 roku Główny Urząd Nadzoru Budowlanego uruchomił Centralną Ewidencję Emisyjności Budynków, w której każdy obywatel, właściciel nieruchomości zamieszkałej jak i niezamieszkałej zabudowanej budynkiem, jest zobowiązany złożyć deklarację do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków w zakresie eksploatowanych źródeł ciepła o nominalnej mocy cieplnej mniejszej niż 1 MW.

Deklarację można złożyć elektronicznie (potrzebny będzie profil zaufany albo podpis elektroniczny), w wersji papierowej, osobiście w Urzędzie Miejskim w Barczewie lub przesłać poprzez stronę: www.zone.gunb.gov.pl

Wzory deklaracji w formie papierowej są dostępne na stronie internetowej:

<https://zone.gunb.gov.pl/dokumenty-do-pobrania/>

Właściciel nieruchomości ma:
- 12 miesięcy na złożenie deklaracji w przypadku budynków już istniejących, gdy źródło ciepła zostało uruchomione przed 1 lipca 2021 r.

- 14 dni na złożenie deklaracji w przypadku, gdy nowe źródło ciepła zostało zainstalowane po 1 lipca 2021 r. (dotyczy to nowopowstałych budynków lub "starych" budynków, w których zostało wymienione źródło ciepła.

Uwaga ważne!

Za brak złożenia deklaracji będzie grozić grzywna.

Kary nakładane będą w formie mandatu przez Straż Miejską.

Obowiązek złożenia deklaracji spoczywa na właścicielu nieruchomości, na której znajduje się budynek - nie najemcy. Jeśli toczy się postępowanie spadkowe deklarację musi złożyć właściciel po przeprowadzeniu ww. postępowania.

W przypadku budynków/lokali, w których występuje współwłasność, wystarczy deklaracja złożona przez jednego ze współwłaścicieli.

Powinny być zgłoszone wszystkie ogrzewania na danej nieruchomości.

Właściciel nieruchomości wskazuje informacje o liczbie i rodzaju eksploatowanych w obrębie nieruchomości źródeł ciepła lub źródeł spalania paliw.

W przypadku spółdzielni/wspólnot mieszkaniowych deklarację składa zarządca nieruchomości.

Arch. internetowe UMB

GMINA BARCZEWO Z NOWYMI POŁĄCZENIAMI KOMUNIKACJI PUBLICZNEJ

Trwają konsultacje i przygotowania do uruchomienia w Gmina Barczewo pięciu linii transportu publicznego, dzięki którym mieszkańcy większości miejscowości zyskają połączenie z Barczewem

B-1 - Barczewo - Ruszajny - Kromerowo - Niedźwiedź - Ramsowo - Wipsowo

B-2 - Barczewo - Rejczuchy - Bartoły Wielkie - Leszno

B-3 - Barczewo - Jedzbark - Odryty - Klucznik

B-4 - Barczewo - Łapka - Kronowo - Łamkowo - Radosty

B-5 - Barczewo - Barczewko - Gady - Tuławki - Maruny

Jeszcze we wrześniu burmistrz Andrzej Maciejewski zamierza złożyć wniosek o rządowe dofinansowanie połączeń, które miałyby ruszyć z początkiem przyszłego roku.

Teraz jest czas na zgłaszanie przez mieszkańców wniosków i uwag, by ustalone połączenia były jak najwygodniejsze.

Arch. internetowe UMB

Znamy zwycięzców VII edycji Budżetu Obywatelskiego na rok 2022

30 września 2021 r. zakończyło się głosowanie w ramach VII edycji Budżetu Obywatelskiego dla Miasta Barczewo na rok 2022.

Na projekty w ramach Budżetu Obywatelskiego dla Miasta Barczewo na rok 2022 oddano łącznie 856 ważnych głosów.

Najwięcej głosów ważnych w ramach projektów ogólnomiejskich oddano na projekt nr 1 "Zagospodarowanie placu manewrowego poprzez budowę miejsc siedzących" - na projekt nr 1 oddano 244 ważnych głosów, wartość projektu 48 000,00 zł.

Najwięcej głosów ważnych w ramach Osiedla Stare Miasto oddano na projekt nr 6 "Budowa toru treningowego typu Pumptrack" - na projekt nr 6 oddano 327 ważnych głosów, wartość projektu 100 000,00 zł.

W przypadku Osiedla Domków Jednorodzinnych oraz Osiedla Nowe Miasto zgłoszono po jednym projekcie. Z uwagi na fakt, iż były to jedyne i spełniające wszelkie kryteria projekty w ramach danych

kategorii zostały one wybrane do realizacji i nie podlegały procedurze głosowania:

- "Budowa ul. Orzeszkowej od ul. Brzechwy do ul. Leśmiana" (projekt nr 3 - Osiedle Domków Jednorodzinnych; wartość projektu 100 000,00 zł);

- "Rozbudowa placu zabaw i rekreacji przy ul. Miłej" (projekt nr 2 - Osiedle Nowe Miasto, wartość projektu 100 000,00 zł).

Dziękujemy wszystkim mieszkańcom, którzy wzięli udział w głosowaniu, wnioskodawcom oraz wszystkim osobom zaangażowanym w przygotowanie, złożenie i promowanie projektów.

Zapraszamy do wzięcia udziału w kolejnej edycji Budżetu Obywatelskiego dla Miasta Barczewo.

Arch. internetowe UMB

Przystanek kolejowy w Nikielkowie

Budowa nowego przystanku osobowego na linii kolejowej nr 353 i utworzenie miejsc parkingowych w Nikielkowie to dość gorący temat, z którym odwiedzili Burmistrza Barczewa Andrzeja Maciejewskiego Dyrektor Zakładu Linii Kolejowych Pan Krzysztof Wałdowski oraz Naczelnik Działu Inwestycji w Zakładzie Linii Kolejowych w Olsztynie Pan Tomasz Jastrzębski.

Przedstawiciele PKP zapoznali burmistrza ze wstępną koncepcją inwestycji realizowanej w ramach „Rządowego programu budowy lub modernizacji przystanków kolejowych na lata 2021-2025”. Wszystko wskazuje na to, że jest realna szansa realizacji składanych wcześniej wniosków przez burmistrza.

Arch. internetowe UMB

Rozpoczęcie Artystycznego Lata BA-LA 2021

Rozpoczęcie Artystycznego Lata BA-LA 2021 w Barczewie to już wspomnienie, ale za to jakie piękne...

Tym razem w Amfiteatrze Miejskim w Barczewie gościliśmy na scenie wiele zespołów. Do Barczewa przybyli „Reszelanie”, „Jezioranie”, „Łęgajnianie” zaproszeni przez Centrum Kulturalno-Biblioteczne.

Festiwal rozpoczął nasz lokalny zespół ludowy „Barczewianie”, który fantastycznie prezentował się na scenie. Kolorowe stroje, piękne wykonania ludowych, znanych pieśni i piosenek zachwycały publiczność, która chętnie śpiewała razem z artystami.

W świat muzyki rozrywkowej wprowadził nas zespół MAKS.W, który porwał do zabawy publiczność grając znane i lubiane utwory. Gwiazdą wieczoru był zespół „Energy Folk”,

który, jak sama nazwa wskazuje, grał energetycznie, skocznie i pokazał, że mieszanka muzyki elektronicznej, danceowej w połączeniu z folklorem gór, może być bardzo interesująca.

Podczas rozpoczęcia lata nie mogło zabraknąć atrakcji dla dzieci. Wszystkie zabawy odbywały się na wyspie na Stawie Młyńskim, która jest doskonałym miejscem, by aktywnie i wesoło spędzać czas. Były dmuchańce, malowanie buziek najmłodszym, animacje zorganizowane przez instruktorki świetlic wiejskich należących do Centrum Kulturalno-Biblioteczne.

Były quizy, zagadki, upominki dla dorosłych. Przydała się wiedza o Barczewie, mieście Cittaslow i całej gminie.

Nie mogło w tym roku zabraknąć również stoiska, przy którym mieszkańcy gminy Barczewo mogli wziąć udział w Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań 2021. To stoisko zorganizowali pracownicy Urzędu Miejskiego w Barczewie, którzy chętnie pomagali w wykonaniu tego obowiązku.

Podczas tego wydarzenia odbył się również konkurs na wianek świętojański. Urzekające wianki popłynęły barczewskimi wodami... Ciekawe gdzie zakończyły swoją podróż?

Maja Barczuk-Kalisz
Fot. Archiwum CK-B

DNI BARCZEWA 2021

Tegoroczne Dni Barczewa, które odbyły się 17-18 lipca 2021 r., były pełne różnorodności kulturalnych i sportowych. Świętowanie rozpoczęło w sobotę z samego rana. Na stawie młyńskim rządzą wędkarze, biorąc udział w Zawodach Wędkarskich o Puchar Burmistrza Barczewa. Wystartowało 12

a celem była głównie zabawa. Siódme poty na boiskach wycisnęło z siebie kilkudziesięciu piłkarzy. Zawodnicy otrzymali puchary oraz medale z rąk burmistrza i organizatorów. Turniej koordynowany był przez Klub Piłkarski Pisa Primavera Barczewo. Wszyscy uczestnicy i organizatorzy zgodnie podkreślali, że najważniejsza była frajda ze wspólnej zabawy

biblioteki i świetlic wiejskich podległych Centrum Kulturalno-Bibliotecznemu w Barczewie. Po południu ze sceny amfiteatru miejskiego wszystkich przybyłych gości oraz mieszkańców miasta i gminy Barczewo przywitał Burmistrz Barczewa pan Andrzej Maciejewski i Dyrektor Centrum Kulturalno-Bibliotecznego w Barczewie pan Robert

zawodników w tym 2 juniorów. Zawody wygrał pan Henryk Gromiec. Nagrody wręczał Burmistrz Barczewa pan Andrzej Maciejewski i organizatorzy. Koordynatorem zawodów wędkarskich był pan Łukasz Łukaszewicz. Kilka godzin później na orliku przy ul. Północnej rozegrano Turniej Piłkarski o Puchar Burmistrza Barczewa. Turnieje zorganizowano w różnych kategoriach wiekowych,

i sprawdzenie własnych umiejętności.

Wydarzenia kulturalne w ramach święta miasta odbyły się w obrębie Stawu Młyńskiego, gdzie na wyspie już od 14:00 do samego wieczora trwał blok atrakcji specjalnie dla dzieci, m.in.: spektakl Teatru Form Korzunowicz, który przedstawił „Baśń o królownie”, ponadto plac zabaw i animacje kreatywne prowadzone przez pracownice

Tokarski, którzy oficjalnie otworzyli Dni Barczewa. Na scenie wystąpiła Patrycja Pakuła, która zaprezentowała program dla dzieci, znane przeboje dziecięce i tańce z najmłodszą publicznością. Wieczorem w amfiteatrze wystąpił legendarny zespół rockowy Chłopcy z Placu Broni, który przypomniał wciąż uwielbiane przeboje tj. „Kocham Cię” czy „Wolność”. Następnie publiczność zachwyciła

ciąg dalszy na str. 6 >>

DNI BARCZEWA 2021

<< s.5

Ania Karwan z zespołem, wokalistka zaczynająca swoją karierę w chórkach u znanych gwiazd i jako finalistka programu tv The Voice of Poland. Do późnych godzin nocnych trwała zabawa przy muzyce DJ Work'a. Całość wydarzenia prowadził konferansjer Michał Płonka.

Drugi dzień Dni Barczewa otworzył Turniej Szachowy o Puchar Burmistrza Barczewa, który zorganizowano w Skarbcu Kultury Europejskiej w Barczewie. W turnieju wzięło udział 26 zawodników z gminy Barczewo. Koordynatorami był m.in. Krzysztof Cis i Michał Rak. Turniej szachowy szczegółowo opisany był w poprzednim numerze gazety nr 3(309)lipiec 2021.

Następnie na bieżni lekkoatletycznej przy ul. Północnej Barczewskie Stowarzyszenie Biegowe „Barczewo Biega” zaprosiło wszystkich chętnych do wzięcia udziału w Biegu Juniora o Puchar Burmistrza Barczewa. W biegu uczestniczyło 77 osób, a wśród nich oczywiście nie zabrakło licznej grupy dzieci. Zawodnicy biegli na różnych dystansach: 60m, 200m, 400m, 4x200m, skok w dal i test Coopera.

O godz. 14:00 parking przy Urzędzie Miejskim zamienił się w galerię, gdyż wszystkich zaproszono na wystawę starych samochodów. Wtedy po raz pierwszy odbyło się „Barczewskie spotkanie klasyków”. Była to niepowtarzalna okazja do podziwiania kilkudziesięciu aut retro. Ponad pięćdziesięciu kierowców podczas prezentacji swojego auta otrzymało upominki promocyjne od władz naszego miasta. Ponadto publiczność miała możliwość wyboru tego najładniejszego samochodu podczas plebiscytu, który zakończono wręczeniem nagród. Wybór był bardzo trudny! Wydarzenie zorganizowano we współpracy z Olsztyńskim Klubem Motorowym im. Mariana Bublewicza. Przyciągnęło ono wielu fanów starych aut, które zaprezentowały się, jadąc barwną i głośną paradą ulicami miasta. Barczewskie spotkanie klasyków prowadził Pan Piotr Mostek Zastępca Burmistrza Barczewa.

Niedziela była kolejnym dniem atrakcji dla dzieci na Stawie Młyńskim, gdzie przez kilka godzin najmłodszy mogli bezpiecznie poszaleć. Natomiast na scenie amfiteatru miejskiego o godz. 16.00 rozpoczął się Barczewski Wieczór Komedi i Muzyki Pozytywnej, podczas którego wystąpiło „TRÓJMIEJSKIE IMPRO”, czyli grupa improwizacji komediowej, najlepsi improwizatorzy z Pomorza, Stand-up Comedy I Mieszko Minkiewicz (Białystok), Jakub Poczęty (Bydgoszcz), Grzegorz Wójtowicz (Wrocław).

W części muzycznej odbył się koncert Damian Lange Solo Act, solowy występ Damiana Lange, wokalisty i muzyka zespołów Transsexdisco i Romantycy Lekkich

Obyczajów. W towarzystwie solowej gitary artysta wykonał autorskie piosenki i akustyczne wersje wybranych przebojów swoich zespołów. Następnie odbyła się druga część wieczoru pod hasłem Stand-up Comedy II i wówczas wystąpili Tomasz Boras Borkowski (Poznań), Filip Puzyr (Gdańsk), Damian Skóra (Kraków). Dni Barczewa zakończył koncert poznańskiego zespołu Babu Król, muzyków występujących w zespołach Bajzel i Budyń, a na co dzień razem grających w zespole Pogodno. Artyści zaskoczyli oryginalnym stylem muzycznym i wykonaniem m.in. tekstów Edwarda Stachury. Niedzielne wydarzenie w amfiteatrze miejskim prowadził duet Arkadiusz Jaksza Jakszewicz i Michał Płonka. Podczas radosnego, dwudniowego świętowania dostępny był Mobilny Punkt Szczepień prowadzony przez lekarzy i pielęgniarki z Miejskiej Przychodni Zdrowia w Barczewie oraz Mobilny Punkt Spisowy koordynowany przez pracownice Urzędu Miejskiego w Barczewie.

Tegoroczne dni miasta były również okazją do spotkania naszych lokalnych twórców oraz spróbowania oryginalnych wyrobów kulinarnych i podziwiania dzieł rękodzielniczych prezentowanych na pięknych stoiskach, m.in. sołectw gminy Barczewo, kół gospodyń wiejskich oraz stoisk indywidualnych. Wydarzenia odbyły się w reżimie sanitarnym związanym z pandemią. Corocznie Dni Barczewa organizuje Centrum Kulturalno-Biblioteczne oraz Urząd Miejski w Barczewie.

Podsumowując tegoroczne święto naszego miasta, można powiedzieć, że był to czas wspaniałej zabawy dla każdego, a towarzyszyła temu piękna pogoda.

Zważywszy na niepewny czas związany z pandemią, do ostatniej chwili wydarzenie było pod znakiem zapytania, dlatego warto docenić te chwile wspólnych spotkań i radości.

Magdalena Łowkiew

Muzyczna Niedziela na Wyspie

Już od kilku lat w Barczewie pierwsza niedziela sierpnia słynie z odbywających się tego dnia interesujących wydarzeń pod nazwą "Muzyczna Niedziela na Wyspie". Rok do roku Centrum Kulturalno-Biblioteczne zapewnia miłośnikom muzyki klasycznej, fanom jazzu, wielowymiarowego aranzu najbardziej znanych utworów kompozytorów takich jak Fryderyk Chopin, George Gershwin czy Pat Metheny, wystuchanie tej dawki muzyki w najlepszym wykonaniu.

Doświadczaliśmy pokazu niezwykłych umiejętności i ogromnej pasji, jaką jest muzyka, dzięki trzem koncertom. Mieszkańcy Barczewa oraz goście mieli okazję cieszyć się zdecydowanie koncertem na najwyższym poziomie artystycznym.

Pierwszy wystąpił Jerzy MAJ TRIO. Trio składa się z wybitnych muzyków jazzowych młodego pokolenia. W repertuarze zespołu usłyszeć można było znane standardy jazzowe we własnych interpretacjach jak i utwory autorskie. Jerzy Maj (gitara elektryczna) to student Akademii Muzycznej im. Kiejstuta i Grażyny Bacewiczów w Łodzi kształcący się pod baczynym okiem Marka Kądzieni i Rafała Sarneckiego. Michał Rutkowski (kontrabas) jest studentem pierwszego roku na Akademii im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi w klasie kontrabasu. Razem z triem Witolda Janiaka koncertował m.in. we Francji Niemczech i Algierii. Współpracował m.in. ze Zbigniewem Namysłowskim, Jackiem Namysłowskim, Markiem Kądzienią, Reda Mourah, Nazim Bakour. Jan Szkuclarek (perkusja) to perkusista zainteresowany wieloma nurtami w muzyce – od awangardy jazzowej, poprzez poezję śpiewaną, na death metalu kończąc. Taki skład gwarantował doskonałe brzmienie.

Na barczewskiej wyspie zagrał również znany już stałej publiczności, choćby z występu u boku Ani Karwan podczas tegorocznych Dni Barczewa, Piotr Bogutyn z projektem Piotr Bogutyn Quartet w składzie: Piotr Bogutyn (gitary), Arek Grygo (piano), Daniel Kapustka (perkusja) oraz Błażej Chochorowski (bas). Artysta jest kompozytorem, aranżerem, producentem muzycznym, muzykiem sesyjnym, ale przede wszystkim gita-

rzystą. Jako muzyk sesyjny grał u boku wielu artystów, m.in. Garou, Kayah, Beaty Kozidrak, Krzysztofa Cugowskiego, Piotra Cugowskiego, Urszuli, Kuby Badacha, Romualda Lipko. Obecnie jest członkiem zespołu Budka Suflera, a także zespołów Ani Karwan, Renaty Przemek oraz Izabeli Trojanowskiej.

Dopełnieniem i zarazem zamknięciem doskonałych wykonań był koncert na dwa fortepiany w wykonaniu braci Tomasza Stroynnowskiego oraz Macieja Stroynnowskiego. Tomasz Stroynnowski to pianista, kameralista, kompozytor muzyki filmowej – "Jeszcze nie wieczór" i „Wirtualna wojna” Jacka Bławuta, cyklu 10 filmów w projekcie „Dekalog 89+”, „Układu zamkniętego” Ryszarda Bugajskiego. Jest bohaterem dwóch filmów dokumentalnych w reżyserii Andrzeja Mańkowskiego: „Lekcji muzyki” nagrodzonej m.in. Prix Italia oraz srebrnym medalem w Monte Carlo, a także zrealizowanego w 2009 r. „Tournee” z udziałem m.in. Leszka Możdżera, Zbigniewa Wodeckiego.

Maciej Stroynnowski to pianista, kameralista, kompozytor, nauczyciel gry na fortepianie. Zwycięzca Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego w Moskwie w 2010 roku, w 2015 zdobył II miejsce na III Międzynarodowym Mistrzowskim Konkursie Nauczycieli Muzyki w Warszawie.

To wydarzenie muzyczne z roku na rok przyciąga coraz szersze grono odbiorców, zapewniając o wysokiej jakości prezentowanych koncertów. Warto poznać tę stronę muzycznej duszy Barczewa. Nie przegapcie tego wydarzenia w przyszłym roku.

Maja Barczuk-Kalisz

XI Festiwal rockowy ERROR 2021

Trzy zespoły konkursowe, cztery zespoły w części koncertowej... 14 sierpnia w Amfiteatrze Miejskim w Barczewie można było posłuchać naprawdę dobrej, ciężkiej muzyki. Zespoły młode, rozpoczynające swoją karierę i te z olbrzymim doświadczeniem scenicznym dostarczyły potężną dawkę mocnych dźwięków, zadowolając nawet najwybredniejszych słuchaczy.

Podczas pierwszej części festiwalu, tej konkursowej, usłyszeliśmy Blind Box z Elbląga, Snowblind z Katowic oraz San Quentin z Węgorzewa.

Po burzliwych obradach jury w składzie: Ryszard Szmit, realizator dźwięku i radiowiec, Robert Tokarski dyrektor CK-B w Barczewie oraz Filip Grodzicki, basista Farben Lehre poznaliśmy zwycięzców 11. edycji festiwalu rockowego ERROR!!!

3 miejsce i 500 PLN zdobył zespół San Quentin z Węgorzewa, 2 miejsce i skrzynie od firmy Abra Cases oraz 500 PLN zdobył zespół

Blind Box z Elbląga, natomiast Grand Prix, nagrodę Burmistrza Barczewa o wartości 1000 PLN, statuetkę oraz 2000 PLN otrzymał zespół SNOWBLIND z Katowic.

Koncerty wieczorne rozpoczęły występ grupy Piotr Maksimiuk Projekt. To mieszanina rocka i bluesa we własnych aranżacjach. Zaskakująca i przyjemna muzyka w odbiorze rewelacyjnie wykonana dała dowód miłości do

muzyki i ogromnej pasji, z którą grupa pojawiła się na scenie.

Zeszłoroczny laureat ERROR 2020, Klanger, pokazał, że jury nie pomyliło się, nagradzając ich główną nagrodą. Rozwój tego zespołu widać było gołym okiem. Energia, świeżość i świetne wykonanie, a jeszcze ten mocny głos wokalisty, który wypełniał całą przestrzeń. Całość zachwycała publiczność czekającą na takie właśnie występy.

Rastafajrant przybył aż z Cieszyna. Ta grupa uświadamia, że rock można łączyć z innymi gatunkami muzyki, nie działając na jego szkodę. Świetne teksty, powiew świeżości w aranżacjach. Doskonała mieszanka gatunku jeszcze bardziej rozkręcała publiczność przed wyczekiwany finał tego dnia.

Gwiazdą wieczoru była w tym roku grupa świętująca 35-lecie na scenie - FARBEN LEHRE. Płocki zespół FARBEN LEHRE powstał we wrześniu 1986 roku, z inicjatywy ówczesnego studenta historii, wokalisty

ciąg dalszy na str. 8 >>

II Festiwal Wielu Kultur

W otwartym na kulturę i sztukę Barczewie po raz drugi odbyło się barwne, wielokulturowe wydarzenie o nazwie „II Festiwal Wielu Kultur”. Bez wątpienia stanie się ono cyklicznym spotkaniem artystów różnych kultur, wyznań i narodowości oraz fantastycznej publiczności otwartej na muzykę nieoczywistą, ciekawe stylizacje, wręcz teatralno-muzyczne wycieczki ze sztuką.

29 sierpnia 2021 roku na scenie barczewskiego amfiteatru gościło pięć zespołów. Każdy z innego krańca kultury, co stworzyło ten festiwal tak niezwykłym. A co mogliśmy zobaczyć i czego posłuchać? Nie było delikatnego wprowadzenia i supportu, każda grupa artystów to odrębna, silna i ciekawa artystycznie propozycja. Dlatego warto było być na festiwalu już od pierwszych jego dźwięków.

W świat muzyki wprowadził nas Waldemar Rychty i Przyjaciele, który zaproponował Etno-Folk w nowoczesnych aranżacjach. Zespólny z rockiem akustycznym, europejską muzyką klasyczną i jazzową improwizacją. Waldemar Rychty to muzyk, kompozytor, aranżer, z wykształcenia architekt. Jest również współtwórcą, razem z bratem Maciejem, legendarnego Kwartetu Jorgi, istniejącego nieprzerwanie od połowy lat 80-tych, którego muzyka bazuje na elementach ludowej tradycji wielu narodów, korzysta z doświadczeń muzyki poważnej i jazzu.

Zespół Shalom, który wystąpił jako drugi, powstał w Poznaniu w 2000 roku przy Towarzystwie Przyjaźni Polsko-Izraelskiej z potrzeby prezentowania kultury żydowskiej mieszkańcom Wielkopolski. Zespół wykonuje instrumentalne i legendarne melodie klezmerskie, które są świetnie znane szerokiej publiczności, lecz tym, co wyróżnia zespół spośród innych, jest ponadczasowa i autorska interpretacja starych i nowych żydowskich pieśni, śpiewanych na głosy w języku hebrajskim. Zdecydowanie nie jest on tradycyjnym zespołem klezmerskim. Przypomina raczej trupę teatralno – muzyczną, która funduje swoim odbiorcom niezapomniane show. Artyści wystąpili w „sztetlowych” stylizacjach, a muzyka przeplatana była jak zwykle pogodnymi anegdotami dotyczącymi kultury żydowskiej.

Kolejne widowisko to słowiańskie TAROHORO. To wyjątkowy, nowoczesny projekt muzyczny nawiązujący do słowiańskich zwyczajów i klimatów. Tematyka koncertu związana była z codziennością, poruszał tematy związane z życiem, śmiercią i szeroko pojętą metafizyką. W prezentowanej twórczości nie zabrakło tajemniczości przełamywanej żywiołowymi akcentami. Jednocześnie to teatr nietuzinkowego brzmienia i nowatorskiego spojrzenia na folk. Wykonawcami byli muzycy z Krakowa i okolic.

W świat folku polsko-łemkowskiego

wprowadził nas natomiast Burjan. Zespół powstał w 2008 roku z inicjatywy Marka Rotko. Inspiracją zespołu jest głównie muzyka łemkowska przez wzgląd na korzenie jego członków – Beskid Niski, gdzie przeplatają się ze sobą kultury łemków, Pogórczan, Słowaków, Ukraińców, Żydów i kilku innych mniejszości. W repertuarze grupy możemy usłyszeć łemkowskie, polskie, ukraińskie, serbskie, a nawet czeskie utwory ludowe w aranżacjach podkreślających słowiański klimat i łagodnie, a czasem skocznie

prowadzących przez wszystkie te kultury, odnajdując w nich wspólne źródła. Atutem Burjana jest świetny kontakt z publicznością i duża elastyczność, bo świetnie sprawdza się na dużych, jak i małych koncertach oraz imprezach tanecznych. Grupa cały czas się rozwija i szuka nowych inspiracji.

Pełta i Bracia to zespół wykonujący romską muzykę wokalnie – instrumentalną. W repertuarze grupy znalazły się stare utwory grywane przez Romów, zaaranżowane w różnych stylach muzycznych nawiązujących m.in. do swingu i muzyki bałkańskiej. Zespół ma na swoim koncie sześć płyt oraz liczne koncerty w kraju, jak i poza jego granicami, w tym m.in. w Niemczech, Holandii, Czechach i Belgii.

Muzyka nie była jedyną atrakcją festiwalu. dopełnieniem były stoiska sołectw, Kół Gospodyń Wiejskich, rękodzielników – artystów czy Ochotniczej Straży Pożarnej w Barczewie. Fantastyczne potrawy, które nawiązywały do naszego regionu, zadowolili nawet najwybredniejsze podniebienia. Miody, wędliny, babki ziemniaczane, zupy, bigos, chleby... to wszystko było na Festiwalu Wielu Kultur. Konkurs na najpiękniejsze stoisko przygotowane przez uczestników festiwalu wygrało sołectwo Nikielkowo.

Nieocenionym dodatkiem, bez którego festiwal nie może istnieć, były stoiska rękodzielników zrzeszonych w Bazie Artystów Gminy Barczewo, która cały czas pozostaje otwarta. Drewno, tkaniny i inne wyroby artystyczne królowały na stoiskach i zachwycały uczestników wydarzenia.

Drugi raz podczas festiwalu gościliśmy również delegację samorządowców z partnerskiego miasta Hagen a T.W.

Było barwnie, głośno i wesoło. Już teraz rozpoczynamy przygotowania do organizacji III Festiwalu Wielu Kultur. Zapraszamy ponownie za rok!

Maja Barczuk-Kalisz

<< s.7

XI Festiwal rockowy ERROR 2021

Wojtka Wojdy oraz perkusisty Marka Knapa. Do dnia dzisiejszego przez historię kapeli przewinęło się łącznie 20 muzyków. Aktualnie formacja występuje jako kwartet, a na

koncertach w wersji akustycznej na scenie pojawia się skład siedmioosobowy. Publiczności nie trzeba było długo namawiać, by stworzyła pod sceną fantastyczną energię. Wojtek Wojda powstał tłum, który doskonale znał chyba wszystkie utwory wykonywane podczas tego koncertu.

Tegoroczny festiwal na pewno zapisze się w historii tegorocznych wydarzeń artystycznych jako bardzo udany.

Już teraz zapraszamy na kolejny, już XII Festiwal Rockowy ERROR 2022.

Maja Barczuk-Kailsz

Wakacje ze sztuką

Organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z miasta i gminy Barczewo, pozostających w okresie wakacyjnym w miejscu zamieszkania, w tym z rodzin zagrożonych problemem alkoholowym, weszło już na stałe do działań Centrum Kulturalno-Bibliotecznego w Barczewie. Tym razem zajęcia z programem profilaktycznym odbywały się pod hasłem „Wakacje ze sztuką”. Zadanie realizowane zostało na terenie i w obiektach wchodzących w strukturę Centrum Kulturalno- Bibliotecznego w Barczewie oraz świetlicach wiejskich z punktami bibliotecznymi. Zajęcia, z zachowaniem wymogów reżimu sanitarnego związanego z epidemią Covid-19, miały charakter warsztatowy i trwały trzy tygodnie (5 dni w każdym tygodniu) od godz.10.00 do godz. 14.00 w okresie od 12.07.2021 r. do 30.07.2021 r. Obejmowały warsztaty literacko-techniczne, teatralne, plastyczne, ceramiczne i folklorystyczne. Wykorzystanie w zajęciach tematycznych urozmaiconych form i metod aktywnych (dyskusja, drama, art-terapia, biblioterapia, gry i zabawy ruchowe, zabawy integracyjne) skutkowało bogactwem wykonanych przez uczestników prac. Zorganizowane zostało spotkanie z przedstawicielami Komisariatu Policji w Barczewie na temat zachowania bezpieczeństwa podczas zabaw w domu, na podwórku, wypoczynku nad wodą, właściwego reagowania w sytuacjach zagrożenia (atak psa, środki uzależniające, leki, kontakt z obcymi, Internet).

Atrakcją artystyczną stanowiły przedstawienia teatralne, z którymi trzykrotnie

przyjeżdżał do nas Teatr Form Korzunowicz z Olsztyna. Każdy uczestnik na zakończenie

zająć wakacyjnych otrzymał pamiątkowy upominek. Ocenę satysfakcji z zaproponowanej przez nas formy wypoczynku dzieci i młodzieży pod opieką pracowników CK-B pozostawiamy odbiorcom tego projektu. Zajęcia zostały zorganizowane dzięki wsparciu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Barczewie, dzięki której mogliśmy zakupić materiały do realizacji projektu „Wakacje ze sztuką” w Centrum Kulturalno-Bibliotecznym w Barczewie.

Oprac. Anna Rok i Lidia Szczerbo

Puzzle szaleństwo z CK-B

Z okazji Dnia Ojca Centrum Kulturalno-Biblioteczne miało dla mieszkańców gminy Barczewo propozycję nie do odrzucenia, czyli rodzinne układanie puzzli. Trzonem tego

spotkania byli oczywiście Tatusiowie, którzy licznie stawili się do tego wyzwania wraz ze swoimi pociechami. Nie poddali się, widząc pudełka pełne puzzli z ilustracjami książeczek, Trolli czy Avengersów. Zabawa była wyśmienita, a rodzinne grupy nie kończyły układania na jednym pudełku.

Poezja znów rozbrzmiewa w Barczewie

Po dłuższej przerwie spowodowanej pandemią, 23 sierpnia 2021 r. w Salonie Muzycznym im. Feliksa Nowowiejskiego w Barczewie spotkała się grupa poetycka gminy Barczewo, która działa przy Centrum Kulturalno-Bibliotecznym w Barczewie. Grupa poetów licząca na dzień dzisiejszy ok. 15 osób spotyka się regularnie, aby prezentować przede wszystkim poezję autorską. Grupa często prezentowała swoje teksty i wiersze podczas wielu wydarzeń kulturalnych w Barczewie. W 2019 r. nawiązano współpracę z Klubem Miłośników Poezji, złożonym m.in. z członków Stowarzyszenia Absolwentów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, z którym zorganizowano dwa spotkania poetyckie w Barczewie i Olsztynie. Zapół poetycki nie mija mimo już prawie dziesięcioletniej działalności. Dlatego w dalszym ciągu zapraszamy do naszej grupy wszystkich chętnych miłośników pisania wierszy, tekstów oraz wielbicieli słuchania poezji i ogólnie literatury.

Zapraszamy do kontaktu: CK-B tel. 895148281, mail: ckb@barczewo.pl
Salon Muzyczny im. Feliksa Nowowiejskiego w Barczewie tel. 896740479,
e-mail: salonmuzyczny@barczewo.pl

Magdalena Łowkiel

Oczywiście nie mogło zabraknąć w takim dniu słodkości. To było uroczecze popołudnie.

Maja Barczuk-Kalisz

1811.08.13 – regencja królewska wydała zarządzenie, aby „dzieci rodziców niemieckich uczono wylączone po niemiecku, a dzieci polskie po niemiecku, jeśli mają ku temu ochotę lub jeśli tego sobie życzą ich rodzice”.

1831.08. – w klasztornej bibliotece znajdowało się 1801 książek, z czego było 30 biblii, 1563 łacińskie, 109 polskich, 72 niemieckie, 2 francuskie, 6 włoskich i 2 greckie książki.

1871. 08. – Bogdany liczyły 11 domostw, 22 gospodarstw, 103 mieszkańców, w tym 58 analfabetów.

1871. 08. – Skajboty liczyły 106 domów, 106 gospodarstw, 596 mieszkańców, w tym 243 analfabetów.

1901.08.06 – w Barczewie, Hermann Kahlan, na ulicy Ludwiki 99, otworzył zakład prac technicznych zębowych, uśmierzania bólu nerwowego, czyszczenia zębów, wstawiania plomb i sztyftów.

1901.08.10 – na placu targowym w Barczewie za korzec (99 kg) żyta płacono 5 marek, jęczmienia 4-8, kartofli po 1,50. Za funt masła (pół kg) płacono 80 fen. Mendel jaj (15 szt.) 80 fen, a funt wołowiny 40 fen.

1901.08.13 – jak donosiła „Gazeta Olsztyńska”, „w Ramsowie jest do objęcia posada pierwszego nauczyciela i organisty”.

1901.08.19 – Barczewo otrzymało połączenie telefoniczne z Biskupcem.

1901.08.20 – Barczewo otrzymało połączenie telefoniczne z Olsztynem.

1911.08.27 – zbudowany został pomnik wszystkim tym, którzy zginęli w ostatnich dwóch wojnach; prusko-austriackiej 1864-1866 oraz w francusko-pruskiej 1870-1871. Pomnik wykonał Oskar Bodin ze Steglitz.

1921.08. – zostało odnowione ogrodzenie wraz z furtami okalające kościół pw. św. Anny

1951.08.08 – w Barczewie na terenie cmentarza komunalnego dokonano ekshumacji poległych żołnierzy niemieckich.

1951.08.15 – naczelnikiem więzienia w Barczewie został por. Mieczysław Świąszek.

1961.08.08 – Miejska Rada Narodowa w Barczewie ustaliła nową normę powierzchni mieszkalnej do 7 m² na osobę.

2001.08.08 – w Barczewie, w Galerii Sztuki „Synagoga” otwarto wystawę prac Barbary Hulanickiej, Włodzimierza Zdaniuka i Aleksandra Jasiukiewicza.

2001.08.14 – w Barczewie odbył się Koncert Miejski dla powodźian.

2001.08.22 – Rada Miejska w Barczewie uchwaliła utworzenie sołectwa w Odrytach i Niedźwiedziu.

2001.08.31 – w Kronowie i w Barczewku zamknięto Szkołę Podstawową.

2011.08.01 – w Olsztynie zmarł Eugeniusz Kisiel, długoletni prezes Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopskiej w Barczewie.

2011.08.03 – zmarł Wiktor Śliwa, mieszkaniec wsi Kierzliny - zasłużony pracownik Zakładu Gospodarki Komunalnej w Barczewie.

2011.08.15 – w Niedźwiedziu wybudowano najmłodszą kapliczkę na Warmii poświęconą ku czci Matki Bożej, którą poświęcił proboszcz parafii w Ramsowie ks. Zbigniew Snarski.

Wojciech Zenderowski

O epidemiach w dawnym Barczewie

W historii naszego regionu zapisano wiele rozmaitych epidemii, które pochłonęły tysiące ofiar. Była to czerwonka, cholera, tyfus, dżuma określane również czarną śmiercią czy tzw. hiszpanka, które w dobie obecnie panującej pandemii wywołanej koronawirusem warto przypomnieć.

Od zarania dziejów, oprócz pożarów, miejscową ludność nękały wojny, przemarsze wojsk, mrozy, wichury, a także głód i choroby. Pierwszy raz w historii Barczewa zarazę zwaną „morową” odnotowano w 1498 i w 1505 roku. Wówczas w Prusach Wschodnich zmarło na nią 15 000 osób. Nie były wówczas prowadzone statystyki w poszczególnych miejscowościach. Stąd nie wiadomo, ile osób mogło umrzeć w naszym mieście. Kolejny raz czarna śmierć do naszego miasta przyszła latem 1549 roku, kiedy to zmarło wielu mieszkańców. Potem zarazę, która wyludniła nasze miasto, przyniosły wojny szwedzkie z lat 1626-1629. Tu także historia milczy o ilości ofiar. Wiele przypadków w samym mieście odnotowano w latach 1630, 1656-1657, 1660. Dodajmy, że wymienione choroby nie były rzadkością (nie tylko na Warmii). Były przeważnie spowodowane brakiem higieny oraz ulicznymi odpływami nieczystości, które przynosiły tzw. „zepsute powietrze”. Natomiast w roku 1708 podczas srogiej zimy w Barczewie i okolicznych wioskach zmarły wszystkie studnie, a na polach wymarła ozimina. Jesienią 1708 roku pierwszy przypadek dżumy na Warmii odnotowano w Gryżlinach. Gospodarstwo, w którym się pojawiła, spalono, a rodzinę gospodarza zmarłego na tę zarazę zmuszono do zamieszkania w lesie. Mimo to zaraza rozszalała się szybko po okolicznych miejsco-

wościach. Kroniki odnotowały, że w połowie września 1709 roku jakiś wędrowiec z Królewca przywłókł zarazę do Braniewa, gdzie błyskawicznie się rozprzestrzeniła. Pierwszy przypadek dżumy w Olsztynie zanotowano w 1710 roku. Do miasta chorobę miał przynieść żebrak z Giedajt. Zanim w Olsztynie dżuma zaczęła zbierać śmiertelne żniwo, wyjątkowo szybko zdziesiątkowała mieszkańców Reszla i Biskupca. Ludzie umierali w domach, na ulicy, w polu, a ci, którzy uciekli przed chorobą ze skupisk ludzkich do lasu, umierali w lesie. Co do Barczewa brak było danych.

Objawy choroby miały różne formy. U chorego pojawiały się dreszcze, silne bóle głowy i krzyża, a następnie wysoka gorączka oraz uczucie pragnienia. Śmierć następowała w ciągu kilku kolejnych godzin. Innymi symptomami zakażenia były pojawiające się na ciele zarażonej osoby wrzody, którym towarzyszyła silna gorączka i majaczenia. W tym przypadku śmierć następowała równie szybko. Czasem chorzy zapadali w śpiączkę, a po przebudzeniu i chwilowych majaczeniach, umierali. Obecnie wiadomo, że dżumę wywołuje bakteria wykryta przez francuskiego bakteriologa Alexandre Yersina w 1884 roku. Oprócz przenoszenia się z człowieka na człowieka drogą kropelkową, patogen roznoszony był także przez zakażone szczury oraz inne gryzonie.

W latach 1709-1711 niespodziewanie na wygłodniałą ludność ponownie spadła epidemia dżumy, pociągając za sobą ofiary. Wówczas rajcy naszego miasta, by się ustrzec zarazy, nakazali, aby nikogo nie wpuszczać do grodu. Kolejny nakaz mówił, aby zmarłych grzebać za dawnymi murami obronnymi, przy dzisiejszej ul. Warmińskiej, za poprzeczną ul. Zieloną, gdzie obok miejsca pochówku po stu latach stanął wiatrak.

W publikacjach, które opisywały skutki dżumy, możemy przeczytać, że w 1710 roku największej ofiar śmiertelnych na Warmii było w miejscowościach Braniewo, Frombork, Pieniężno, Lidzbark Warmiński, Reszel, Biskupiec i Olsztyn, podczas gdzie Ormeta, Dobre Miasto, Jeziorany, Bisztynek prawie w całości ocalały. Natomiast „dżuma Barczewa nie osiągnęła”. Liczba zmarłych na terenie Warmii wynosiła wtedy 12 000.

Historyczną pamiątką bezpośrednio związaną z tą zaraźliwą chorobą, jaka panowała w latach 1709-1711, jest znajdująca się przy końcu ul. Warmińskiej, zbudowana w 1711 roku kapliczka kolumnowa tzw. morowa (Pestsäule) z rzeźbą Chrystusa dźwigającego krzyż, jako wotum dziękczynne za wyjście zarazy z miasta. Dwieście lat później, w 1907 roku podczas prac ziemnych przy budowie fundamentów pod wieżę ciśnienia robotnicy wykopali kilka ludzkich szkieletów, nie wiedząc, że dawniej w tym

Ciąg dalszy na str. 11 >>

O epidemiach w dawnym Barczewie

<< s.10

miejscu był cmentarz, na którym pochowani byli zmarli na dżumę.

Drugą kapliczkę, w dowód upamiętnienia zatrzymania w tych samych latach groźnej zarazy za murami miasta, postawiono przy dzisiejszej ul. Obrońców Warszawy, naprzeciwko Bramy Południowej. Nie przetrwała ona jednak długo. W 1800 roku w jej miejsce postawiono nową, czterostronną, z czterema okazałymi niszami, w których zawieszono różnej wielkości drewniane krucyfiksy z ukrzyżowanym Chrystusem, by przypominały podróżnym z różnych stron o panującej dżumie i ofiarach. Pierwszy krucyfiks – rzeźba drewniana, późnogotycka – pochodziła z XVI wieku i jest starsza od samej kapliczki, a jego pochodzenie wskazuje na klasztor franciszkański. Drugi krucyfiks – rzeźba o cechach ludowego baroku – pochodziła z XVII wieku, wcześniej stanowiła własność prywatną. Trzeci krucyfiks – rzeźba o cechach ludowych – pochodziła z końca XVIII wieku. Czwarty krucyfiks datowany jest jako współczesny. Na szczycie daszka znajduje się żelazny krzyż. Kapliczka otoczona jest metalowym ogrodzeniem.

Innym miejscem upamiętnienia epidemii dżumy jest Brama Południowa, gdzie na przełomie XVII i XVIII wieku na dwóch kwadratowych słupach zamontowano drewnianą figurę św. Agaty (patronki pielęgniarek i kobiet karmiących) oraz bł. Rozalii (orędowniczki chroniącej od zarazy). Legenda głosi, że były ufundowane przez mieszkańców, podobnie jak kapliczki, w dowód wdzięczności za wyprowadzenie groźnej zarazy poza mury miasta.

Wojna napoleońska (1806-1807), a szczególnie przemarsze wojsk na przemian rosyjskich i francuskich połączone z rekwizycjami i grabieżami, doprowadziły ten obszar do klęski głodu, w następstwie której setki osób zmarło na tyfus głodowy. Nie długo potem, w 1831 roku w mieście wybuchła epidemia cholery przywleczona przez wojska carskie. Zmarłych z tego okresu grzebano przy końcu dzisiejszej ul. Grottgera. Tam też pośrodku postawiono drewniany krzyż, który po latach spróchniał. W obawie przed najgorszym miejscowi omijali to miejsce. Z czasem o nim zapomniano. W latach 1848, 1852 i 1858 w mieście odnotowano jedynie kilka przypadków zachorowań na cholere.

Nie tylko dżuma gościła w naszym mieście wielokrotnie. W „Vierteljahresschrift für gerichtliche und öffentliche Medicin”. Berlin, 1857r., zamieszczony jest artykuł z 1854 roku dr. Walda opisujący więzienie i epidemię, która panowała na terenie zakładu karnego w m. Wartenburg. Wówczas na terenie więzienia, mieszczącego się w zabudowaniach klasztornych, w wyniku wybuchu epidemii czerwonki, szkorbutu i puchliny w 1852 r. na stan ogólny 668 więźniów zmarło

235 (38%), a w 1853 na stan 1258 więźniów zmarło 422 (33,5%). Większość chorych przebywała już w nowym szpitalnym lazarecie, którego budowę ukończono w 1852 roku na terenie nowego więzienia po drugiej stronie Pisy. Pomimo tego na czas epidemii więzienia mieszczącego się w dawnych zabudowaniach klasztornych nie zamknięto. Była to największa liczba zmarłych w historii miasta. Wszystkich zmarłych pochowano w zbiorowych mogiłach na cmentarzu więziennym przy dzisiejszej ul. Kościuszki. Przypomnijmy, że podczas panowania dżumy w latach 1709-1711 zmarło 240 000 mieszkańców Prus Wschodnich tj. 40 procent ludności. Dokładna liczba zmarłych w ówczesnym Barczewie w tym okresie nie jest znana.

Po 1858 roku zachorowania na choroby, które przez dziesięciolecia nękały mieszkańców, były już sporadyczne. W historii miasta m.in. zapisano, że „w Domu Miłosierdzia na początku lat siedemdziesiątych XIX wieku w lazarecie zakwaterowani byli żołnierze chorzy na cholere”. Dodajmy, że byli to żołnierze wojskowi z „Militair-Commando” wyznaczeni do ochrony miejscowego więzienia. Dopiero od 1875 roku miasto mogło się poszczycić Szpitalem Miejskim przy dzisiejszej ul. Niepodległości 7. Natomiast więzienne koszary przy dzisiejszej ul. Grottgera zbudowano w 1887 roku. Tam wydzielona była sala dla chorych na choroby zakaźne.

W książce Zeitschrift für Geschichte und Alterskunde Ermlands z 1863 roku autor wymienił wiele miast na Warmii dotkniętych dżumą. Wymienił również dzisiejsze Barczewo, które także ucierpiało. Podał także informację, że w kościołach podczas trwania dżumy powtarzano słowa suplikacji: „Od

powietrza, głodu, ognia i wojny zachowaj nas Panie”. Natomiast grypa „hiszpanka”, panująca w latach 1918-1919 także dotknęła mieszkańców dzisiejszego Barczewa. Ilu zmarło, historia na ten temat milczy. Przykładowo wg statystyk w Olsztynie zmarło wówczas 0,87 % mieszkańców. Wówczas władze niemieckie, aby nie powodować paniki w społeczeństwie, cenzurowały wiele informacji o „hiszpance”.

Alojzy Indrunas w „Kronice miasta Barczewo” pod rozdziałem „Rok 1945” napisał, że „ludność miasta Barczewo łącznie z wioskami Ruszajny, Zalesie, Bark (dawniej Zapole) i Rejczuchy (dawniej Karolinowo) liczyła około 1800 osób (liczba szacunkowo niedokładna) i wśród ludności szerzył się tyfus i świerzb”. To była ostatnia tego typu informacja na temat zaraźliwych chorób. Jeśli chodzi natomiast o obecną pandemię i skutki, jakie wyrzuci na mieszkańców miasta i gminy Barczewo, przyjdzie jeszcze czas na podsumowanie.

Wojciech Zenderowski

Ilustracja przedstawia kolorowany miedzioryt Paula Fürsta, „Der Doctor Schnabel von Rom”, z około 1656 roku, który przedstawia ochronny strój medyków pracujących podczas dżumy we Włoszech i we Francji. Strój wykonany był ze skóry, specjalna maska wymyślona przez francuskiego lekarza Charlesa de Lorme była tak skonstruowana, aby w długim dziobie maski umieszczać zioła oraz nasączać je olejkami eterycznymi. Oczy chroniły szkła podobne do okularowych. To miało uniemożliwić zarażenie się przez wdychane powietrze. Tak ubrany medyk miał jeszcze specjalną pałkę, którą do tykał pacjenta podczas badania.

Starostwo Powiatowe w Olsztynie O wędrujących pięciu Żydach

W historii judaizmu możemy przeczytać o narodzie wciąż szukającym swojego miejsca. Żydzi zapisali się także w historii dzisiejszego Barczewa, gdzie na przestrzeni wieków żyli zgodnie z miejscowym społeczeństwem. Wraz z ich przybyciem powstała legenda mówiąca o pierwszych pięciu Żydach, którzy osiedlili się w naszym mieście.

W sierpniu br., w ramach wystawy „Rzeźby Wielkiej Wagi”, rzeźby przedstawiające postacie pięciu Żydów wypełniły przestrzeń wystawienniczą Powiatowej Galerii Sztuki SYNAGOGA w Barczewie. Podczas prezentacji swoich prac Leszek Jackowski nadmienił, że pomysł na ich wyrzeźbienie

zaczepnął z zastyszanej legendy o pierwszych pięciu Żydach, którzy, wędrując w poszukiwaniu miejsca na osiedlenie się, upatrzili sobie dzisiejsze spokojne i przyjazne Barczewo.

Po miesiącu pięciu Żydów podjęło kolejną wędrowkę. Tym razem zawędrowali do Starostwa Powiatowego w Olsztynie, które przez cały wrzesień będzie miejscem ich ekspozycji. Patronat honorowy nad wystawą Leszka Jackowskiego objął Starosta Olsztyński Andrzej Abako.

Wojciech Zenderowski

KALENDARIUM

Wrzesień

1489.09.01 – biskup warmiński Łukasz Watzenrode wydał surowy zakaz sprzedaży trunków podczas odpustów.

1722.09.27 – w Malborku złożyli hołd przedstawiciele miasta z Warmii. Jako pełnomocnika z Barczewa wysłano Eduarda Grabowskiego z miejscowego klasztoru.

1768.09.09 – biskup warmiński Ignacy Krasicki wydał dekret zabraniający sprowadzania na Warmię gorzałki z państw sąsiedzkich.

1800.09. – w Barczewie odbudowana z pożaru wieża kościoła św. Anny i św. Szczepana otrzymała kwadratowy kształt. Zwieńczona została blaszanym hełmem i kulą mosiężną z chorągiewką z datą – 1800 – rokiem odbudowy.

1854.09.18 – królowa Elisabeth, żona pruskiego króla Fryderyka Wilhelma III, przejęła patronat nad nowym domem sierot dla dziewcząt „Emahus” w Barczewie.

1871.09.28 – w Barczewie konsekrowano kościół ewangelicki.

1888.09.02 – w Barczewie powstał Związek Weteranów Wojskowych – Wartenburg 1888.

1890.09.03 – archiprezbiterem w barczewskiej parafii został Rudolf Steffen.

1890.09.27 – w Barczewie w sprzedaży ukazał się pierwszy numer „Nowin Warmińskich”. Gazeta ukazywała się dwa razy w tygodniu.

1900.09. – w Barczewie przy ul. Mikołaja Kopernika przedsiębiorca Bludan założył małą drukarnię.

1900.09.01 – przez miasto przeszła silna wichura.

1901.09.10 – na placu targowym w Barczewie za korzec (99 kg) żyta płacono 5 marek, jęczmienia 4-8, kartofli po 1,50. Za funt masła (pół kg) płacono 80 fen. Mendel jaj (15 szt.) 80 fen, a funt wołowiny 40 fen.

1905.09. – wiatrak młyński przy ul. Wiejskiej został poddany remontowi.

1911.09.01 – w Barczewie przy ul. Mikołaja Kopernika w budynku Jekoscha oddano po remoncie salę teatralną ze sceną na 123 miejsc.

1911.09.01 – proboszczem parafii św. Anny i św. Szczepana został Karol Neumann.

1911.09.01 – w Warszawie zmarła Katarzyna Falk – matka Feliksa Nowowiejskiego.

1912.09.01 – mieszkańcy Barczewa uzyskali ponowne zezwolenie na zorganizowanie prywatnej szkoły z programem klas wyższych, oddzielnie dla chłopców i dziewcząt.

1921.09. – przy ul. Grunwaldzkiej 13 zbudowany został budynek – plebania kościoła ewangelickiego. Organizatorem budowy był Pastor Klatt.

1929.09.08 – wybito medal dla Bractwa Kurkowego w Barczewie. Bractwo było najstarszym, działającym od połowy XIX wieku w Związku Strzeleckim.

1932.09.29 – oddano do użytku drugą część Domu Starców św. Jerzego, którą poświęcił kanonik i archiprezbiter barczewski ks. Johannes Heller w obecności ks. Leona Kamińskiego.

1941.09.08 – w ratuszu otwarto Miejską Bibliotekę Ludową (Städtische Volksbücherei), która podlegała pod Olsztyn.

1971.09.01 – w miejsce Szkoły Podstawowej dla Pracujących powstała Wieczorowa Szkoła Średnia w Barczewie.

1981.09.23 – ukończono główne prace przy wzniesieniu kaplicy św. Antoniego w Jedzbarku.

2001.09.08 – Barczewo było gospodarzem V jubileuszowego Wyścigu Kolarskiego „Tour de Warmia”.

Wojciech Zenderowski

HISTORIA

Duszpasterz, nauczyciel i sportowiec Ks. Jan Mucha z Wipsowa

1991.07.01 – w Wipsowie ustanowiona została parafia pw. św. Jana Vianney'a i Narodzenia Najświętszej Maryi Panny.

Malownicze położenie Wipsowa z krajobrazowymi walorami powoduje, że coraz więcej osób planuje tu zamieszkać. A kiedy już zamieszkają, z biegiem czasu wtapiają się w lokalną społeczność, która dla nich jest ciepła i przyjazna. Nie da się ukryć, że jednym z walorów krajobrazowych jest Jezioro Wipsowskie. Drugim górujący nad wioską ceglany komin, kiedyś własność państwowego tartaku. Jest także powojenny kościół, którego drugim proboszczem jest ks. Jan Mucha. W związku ze zbliżającym się za rok jubileuszem 20 lat duszpasterskiej posługi w wipsowskiej parafii przybliżmy sylwetkę księdza nie do końca znanego miejscowej społeczności.

Ks. Jan Mucha urodził się 12 lutego 1959 roku. Świecenia kapłańskie otrzymał w 1985 roku. Jako wikariusz pracował w Białej Piskiej, Kwidzynie i Kętrzynie. Był proboszczem w Radostowie i Łankiejmach. Od 2001 roku jest drugim proboszczem parafii pw. św. Jana Vianneya i Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Wipsowie.

Kiedy ks. Jan Mucha przybył do Wipsowa, zastał kościół wymagający remontu. Wcześniej poznał wyjątkową historię kościoła mówiącą o tym, jak został on podstępem wybudowany przez ks. Mariana Maćkowiaka. Wszystkie prace przy jego budowie prowadzone były społecznie. Dzięki wielkiemu społecznemu zaangażowaniu mieszkańców nowe mury kościoła przystąpiły starą drewnianą kaplicę. O całej tej budowie bez zezwolenia i księdzu Maćkowiaku było wówczas głośno. Dla lokalnych mediów ks. Maćkowiak był wrogiem socjalizmu. Był szykanowany i wielokrotnie przesłuchiwany, jednakże jego zamierzenia zostały wykonane. Tego samego roku władze zalegalizowały budowę, nakazując jednocześnie rozebranie drewnianego baraku – kaplicy. Tego też roku mieszkańcy Wipsowa dobudowali wieżę kościelną, w roku 1968 uroczystie poświęcono dzwony. 23 sierpnia 1970 roku świątynia stała się kościołem parafialnym pod wezwaniem św. Jana Vianneya i Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, konsekracji udzielił biskup warmiński Józef Drzazga.

Od pierwszego dnia pojawienia się ks. Jana Muchy w Wipsowie wszystko zaczęło się zmieniać. Z roku na rok kościół piękniał. Wewnątrz świątyni wymieniono ławki, wymalowano wnętrza, a pod koniec 2006 roku parafianie podczas nabożeństwa usłyszeli zamontowane na chórze organy, które przy wsparciu dawnych mieszkańców trafiły z Niemiec do Wipsowa. Za sprawą proboszcza zainstalowano także na chórze tzw. „organistę elektronicznego”. Inny wystrój otrzymał ołtarz główny. Dla upamię-

tnienia pontyfikatu Jana Pawła II 22 kwietnia 2006 roku przy kościele posadzono dąb będący symbolem wydarzenia. Ponadto z inicjatywy proboszcza wykonanych zostało wiele prac również i wokół świątyni. Obok kościoła powstało miejsce spotkań, gdzie przy okazji uroczystości parafialnych i odpustowych chętnie gromadzą się parafianie. W 2019 roku odnowiona została elewacja kościoła. To wszystko z pomocą parafian, którzy dbają o kościół, ponieważ czują, że jest ich. Dodajmy, że przy parafii działa: Wspólnota Różańca oraz służba liturgiczna. Pomocną na co dzień jest rada parafialna składająca się z pięciu osób. Każdego roku w pierwszą niedzielę sierpnia parafia obchodzi uroczystości odpustowe, które są ważnym wydarzeniem. Ludzie czują się do wartościowani, docenieni.

Ważnym dniem dla parafii pw. św. Jana Marii Vianneya i Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Wipsowie była niedziela, 13 października 2019 roku. Tego dnia na koniec mszy świętej proboszcz ks. Jan Mucha poświęcił historyczną tablicę informacyjną, która zawiera historię parafii i kościoła. To dzięki jego postawie i staraniom świątynia wzbogaciła się o kolejny element, który znalazł poczesne miejsce w świątyni.

Jak nadmienić w rozmowie ks. Jan Mucha, wiele dobrego dla kościoła, a także dla wsi uczynili i czynią sołtysi wraz z radą sołecką oraz radni. Parafia wysoko ceni współpracę z miejscowymi prywatnymi przedsiębiorcami, a szczególnie z Nadleśnictwem Wipsowo, za co za pośrednictwem naszej gazety serdecznie dziękuje, a także składa podziękowanie wszystkim wiernym za ich zaangażowanie i wsparcie parafii.

Z chwilą przybycia do Wipsowa ks. Jan Mucha podjął starania o zainteresowanie młodych tematyką religijną, którą promował na lekcjach oraz podczas różnych akcji duszpasterskich. To było wówczas wielkie wyzwanie. W tym miejscu zacytujmy słowa księdza zamieszczone w „Pośłańcu Warmińskim” z 2017 roku – „Czasy się zmieniają i ludzie się zmieniają. Dzieci i młodzież też mnie zmieniły”. Trzy lata później ksiądz nadmienić, że 35 lat pracy pedagogicznej to również lata nauki cierpliwości, które dały wymierne efekty dydaktyczne i wychowawcze. Ponadto podkreślił, że najlepszą zachętą do aktywności jest dobry przykład.

Ważne jest, żeby kapłan był w środowisku szkolnym bliżej uczniów. Ks. Jan Mucha uczył w szkole podstawowej na terenie dawnych PGR-ów, gdzie wielu rodziców uczniów nie ma pracy. Po przemianach ustrojowych ci ludzie zostali pozostawieni sami sobie. Teraz uczy również religii w Rumach (parafia Bartołty Wielkie) oraz w szkole podstawowej im. Augustyny Wiewiory w Wipsowie. Podkreślił, że trzeba

ciąg dalszy na str. 13 >>

O ludziach naszego miasta

O pierwszym duchownym w powojennym Barczewie. Ks. Maksymilian Tarnowski

W 40. rocznicę śmierci ks. Maksymiliana Tarnowskiego, ostatniego proboszcza w czasach niemieckich i pierwszego w powojennej historii Barczewa, jest okazja, by przypomnieć jego duszpasterstwo, działalność i poświęcenie.

Ks. Maksymilian Tarnowski urodził się 29 maja 1883 roku w Ostródzie, w rodzinie Jana i Marianny Fox. Po ukończeniu gimnazjum w Bartoszycach rozpoczął studia filozoficzne i teologiczne na Akademii Teologicznej i w Seminarium Duchownym w Braniewie. Święcenia kapłańskie przyjął 11 lutego 1906 roku. Z początku został wikariuszem w Biesowie (gm. Biskupiec). Następnie jako wikariusz od 1908 roku sprawował posługę duszpasterską w Sztumie, w latach 1908-1919 w Gołdapi, gdzie w tym czasie podczas I wojny światowej był kapłanem dywizji. Od 1919 do 1936 roku służył w Szczytnie. 1 marca 1936 roku został proboszczem parafii św. Anny w Barczewie, a dwa dni później dziekanem barczewskim.

Z chwilą dojścia do władzy w Niemczech nazistów ks. Maksymilian Tarnowski był prześladowany przez olsztyńskie Gestapo, które raportowało, że jest on przeciwnikiem państwa niemieckiego i ruchu narodowo-socjalistycznego. Uzasadniano, że odmówił przynależności do Nationalsozialistische Volkswohlfahrt – organizacji socjalnej podlegającej partii, a także nie czynił narodowo-socjalistycznego pozdrowienia (Heil Hitler!). Co więcej zarzucano mu, że był gorliwym czytelnikiem polskiej „Gazety Olsztyńskiej”.

Duszpasterz, nauczyciel i sportowiec

Ks. Jan Mucha z Wipsowa

<< s.12

dzieciom i młodzieży pokazywać potrzebę zaangażowania w budowanie swojej przyszłości. W 2017 roku Ministerstwo Edukacji Narodowej doceniło edukacyjną oraz pedagogiczną postawę i uhonorowało ks. Jana Muchę Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Na ten czas był on jedynym posiadającym takie zaszczytne wyróżnienie.

Mało, kto wie, że oprócz duszpasterstwa i nauki religii największą pasją ks. Jana są biegi długodystansowe. Jest on biegaczem i systematycznie każdego dnia stara się przebiec dystans 10 km. W 2018 roku uczestniczył w XXVIII Ostródzkim Biegu Ulicznym, w memoriale im. Zdzisława Krzyszkowskiego, w Ultra Maratonie, Biegu Strażaka, Maratonie Polskim, VI Biegu Ulicznym Szlakiem Morskich Zabytków, w Biegu Gregorowiusza z Bankiem Żywności - Nidzica. W 2019 roku brał natomiast udział w XIV Biegu Filipidesa, w VII Półmaratonie Grudziądz - Rulewo - śladami Bronka Malinowskiego, w „Biegu Juranda” i otrzymał nagrodę za uczestnictwo.

Wojciech Zenderowski

Z uwagi, że został uznany jako politycznie niepewny, zakazano mu prowadzenia nauki religii w szkole. Ks. Tarnowski odebrał to jako największe upokorzenie dla kapłana głoszącego Słowo Boże. Lata 1936-1945 dla ks. Tarnowskiego należały do trudnych i z uwagi na sytuację nacechowane były niepewnością.

Mieszkańcy Barczewa o zbliżających się do miasta z południowego wschodu wojsk radzieckich dowiedzieli się 21 stycznia od ks. Maksymiliana Tarnowskiego podczas porannej Mszy świętej. Nastąpił chaos i okres exodusu. W ostatniej dekadzie stycznia miasto opuściła większość jego mieszkańców. Do miasta wkroczyli żołnierze radzieccy. Urodzony w Wartenburgu Winfried Lipscher w książce „Barczewo w Europie” tak opisuje proboszcza: „Ks. Maksymilian Tarnowski postanowił zostać ze swoimi parafianami. Jakoś przetrwał, pracując u Rosjan w chlewie. Ten ksiądz stanął dla nas punkt oparcia”.

Dodajmy, że w wyniku styczniowego ostrzału miasta, ucierpiała zabudowa miejska oraz wszystkie kościoły, w tym kościół parafialny i poklasztorny. Po krótkim czasie ks. Maksymilian Tarnowski podjął się zorganizowania na nowo życia parafialne. Dbając o bezpieczeństwo wiernych, przeniósł nabożeństwa do poklasztornej kościoła pw. św. Andrzeja Apostoła, który mniej ucierpiał podczas ostrzału miasta. Z początku odprawiał mszę świętą, w niedzielę i święta dwukrotnie, a w dni powszednie tylko raz. Kolejnym wyzwaniem było zorganizowanie naprawy dachu kościoła św. Anny, tak aby można było odprawiać w nim nabożeństwa oraz dokonać usunięcia zniszczeń w kościele poklasztornym. W tym czasie był jedynym duchownym na barczewskiej parafii. Przyszły kolejne obowiązki. Od marca 1945 roku rozpoczął odprawiać nabożeństwa siostram w kaplicy szpitalnej Szpitala św. Antoniego. Co więcej, poczynił przygotowania do pierwszych w powojennym okresie świąt Wielkanocnych, które brutalnie zostały przerwane. 1 kwietnia

1945 roku w Wielki Piątek na rozkaz komendanta Radzieckiej Komendatury Wojennej, za wyjątkiem ks. Maksymiliana Tarnowskiego i kilku rodzin wysiedlono mieszkańców do oddalonego o 12 km Prejłowa. Po czasie, kiedy mieszkańcy powrócili do miasta, pracował na rzecz zintegrowania wszystkich parafian i tych przybyłych z różnych stron kraju. Mimo że zmagał się z wieloma problemami, to jednak nie upadł na duchu. Począwszy od maja 1945 roku w sali parafialnej rozpoczął przygotowania dzieci do I Komunii św., gdzie kilkoro nie umiało mówić po polsku. Jednym z przełomowych wydarzeń w barczewskiej parafii był 19 sierpnia 1945 roku. Wówczas, po wielu przygotowaniach w kościele św. Andrzeja Apostoła zorganizował I Komunię świętą, do której przystąpiło 18 dzieci (8 chłopców i 10 dziewcząt). Na ten czas w kościele św. Anny i św. Szczepana trwały prace w naprawie dachu. Po latach ks. Maksymilian Tarnowski wspominał, że znał język niemiecki i troszeczkę rozumiał po polsku. Dlatego, że wielu dzieci nie znało języka polskiego proboszcz zwrócił się z prośbą do polskich władz kościelnych o wyrażenie zgody na nauczanie religii w języku niemieckim na równi z językiem polskim.

W tym samym roku udzielił sakramentu chrztu dla 56 dzieci i 11 ślubów. Widząc, że dawnym mieszkańcom trudno było pojąć język polski, od jesieni 1945 roku w plebanii rozpoczął prowadzić kurs repolonizacyjny dla dorosłych. W tym czasie był prefektem szkolnym. Kończący się rok 1945 zamykał wigilijny wieczór. Wówczas ks. Maksymilian Tarnowski odprawił w kościele pw. św. Andrzeja Apostoła, w całości łamaną polszczyzną, pierwszą pasterkę Bożego Narodzenia. Tego wieczoru wszystkich połączyły tragiczne przeżycia minionej wojny. Ksiądz wciąż pracował nad przyswojeniem języka polskiego. Był zdyscyplinowany i punktualny. Obok napiętych obowiązków pod koniec marca 1946 roku zawarł umowę o czynienie posługi duszpasterskiej dla więźniów w Zakładzie Karnym w Barczewie. Ponadto w 1946 roku podjął się bycia radnym Miejskiej Rady Narodowej w Barczewie, gdzie służył pomocą. Jednak rok 1946 nie należał do łatwych. Mieszkańcy najbardziej zapamiętali Wielkanoc 21 kwietnia 1946 roku, kiedy proboszczowi w procesji asystowali mundurowi i wielka rzesza wiernych. 28 października 1952 roku do obowiązków księdza proboszcza dodano administrowanie parafią w Bartołtach Wielkich. Cieszył się szacunkiem wśród miejscowych, którym okazywał pomoc za czasów niemieckich.

Rok 1953 dla ks. Maksymiliana Tarnowskiego był trudny i dramatyczny. Nasiliły się prześladowania, które rozpoczęły się po Wielkanocy roku 1946. Urszula Laskowska w książce Barczewo z dziejów parafii św. Anny pisze, że „jak nakazywało ówczesne prawo

ciąg dalszy na str. 14 >>

W 10. rocznicę. Droga Świętego Jakuba

Od wiosny 2011 roku Barczewo i Nadleśnictwo Wipsowo znalazły się na szlaku Św. Jakuba oznaczonego stylizowaną „żółtą muszlą”. Dodajmy, że z naszej gminy tylko Barczewo i Nadleśnictwo Wipsowo znalazły się na szlaku przebiegającym przez Warmię i Mazury. Szlak prowadzi przez całą Europę do znanego na całym świecie sanktuarium Santiago de Compostela w Hiszpanii. Według historyków ma znajdować się tam grób apostoła św. Jakuba Większego Apostoła. Według legendy ciało św. Jakuba miało być przewiezione łodzią do północnej Hiszpanii, a następnie pochowane w miejscu, w którym dziś znajduje się miasto Santiago de Compostela. Wiosną 2011 roku odcinek „Suwalszczyzna” i „Mazury i Warmia”, zwany szlakiem Camino Polaco, został uroczystie otwarty przez JE Abp Wojciecha Ziembę, Metropolity Warmińskiego.

Na drodze Św. Jakuba odnajdujemy wiele zabytków: gotyckie kościoły na trasie Kętrzyn, Reszel, Barczewo i Olsztyn. Ponadto klasztory w Sejnach, Wigrach, Świętej Lipce i w Barczewie. Nie zapomnijmy o licznych kapliczkach i krzyżach przydrożnych. Szlak, jakim przemierzają się, służy pielgrzymowi w przemierzaniu Starego Kontynentu w poszukiwaniu jego duchowej jedności, zgodnie z zasadą „w zdrowym ciele zdrowy duch”, bo właśnie przeżycie duchowe jest najważniejsze na tym szlaku. Nie jest to więc szlak turystyczny: jest to raczej szansa na „rekolekcje w drodze”.

Obok szlaków do Rzymu i Jerozolimy droga Św. Jakuba jest jednym z najważniejszych chrześcijańskich szlaków pielgrzymkowych. Nie ma jednej trasy pielgrzymki. Uczestników do celu prowadzi wiele dróg, które oznaczone są muszlą Św. Jakuba i żółtymi strzałkami. Ponadto europejskie drogi Św. Jakuba znajdują się w m.in.: Hiszpanii, Portugalii, Francji, Szwajcarii, Belgii, Włoszech, Holandii czy Danii. Został również wytyczony szlak w Afryce Północnej. I właśnie w tym szerokim gronie miast z całej Europy znalazły się miejscowości z naszej gminy.

Tekst i foto: Wojciech Zenderowski

Fot. Barczewo. Skwer Partnerstwa. Kamień Świętego Jakuba

O ludziach naszego miasta

<< s. 13 **O pierwszym duchownym w powojennym Barczewie. Ks. Maksymilian Tarnowski**

mając paszport niemiecki musiał wypełnić deklarację ubiegając się o tymczasowe obywatelstwo polskie. Natomiast wniosku o uzyskanie dowodu osobistego początkowo nie wypełnił”. Prawdopodobnie uzasadniał, że będzie czynił starania o uzyskanie zezwolenia na wyjazd do Niemiec i to mogło być powodem wydania decyzji z dnia 11 marca 1953 roku przez Wojewódzką Radę Narodową w Olsztynie o usunięciu go ze stanowiska proboszcza i wydaleniu go z diecezji wraz z opuszczeniem Barczewa w terminie trzech dni.

W związku z powyższym zdecydował się złożyć ślubowanie i wypełnić ankietę dotyczącą dowodu osobistego, pragnął bowiem w dalszym ciągu spełniać posługę duszpasterską wśród ludności warmińskiej. 21 września 1953 roku został wezwany do Prokuratury Wojewódzkiej w Olsztynie, która otrzymała polecenie wykonania zarządzenia o usunięciu proboszcza z Barczewa. 23 września ks. Maksymilian Tarnowski złożył skargę do Prezesa Rady Ministrów, bez skutku. 2 października 1953 roku Urząd Rady Ministrów zatwierdził decyzję WRN w Olsztynie i polecił ją wykonać. W konsekwencji 27 listopada 1953 roku ks. Maksymilian

Tarnowski złożył rezygnację z urzędu proboszcza i poprosił o przeniesienie na emeryturę.

Wróćmy na chwilę do wcześniejszego okresu. W Archiwum Państwowym w Olsztynie z dokumentów dotyczących ks. Maksymiliana Tarnowskiego, m.in. w raporcie z 1946 roku Referatu Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego czytamy, że „w pierwszej powojennej procesji wielkanocnej wzięła udział wojskowa kompania honorowa. (byli to żołnierze z Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, którzy pełnili służbę ochronną przy Zakładzie Karnym-przypis autora). Procesji przewodził ks. Maksymilian Tarnowski, a wdzięczni Warmiacy, podkreślając swoją obecność, szli ze świecami i śpiewali pieśni po polsku”. Wówczas posądzony został o prowadzenie wśród duchowieństwa i młodzieży autochtonicznej działalności w ruchu rewizjonistycznym. Kolejny raport z 1948 roku nawiązywał do zezwolenia na udział tych samych żołnierzy w ślubie tamtejszego komendanta warty z oddaniem salwy honorowej przed kościołem.

12 grudnia 1953 roku po przyjęciu prośby przez biskupa o przejście na emeryturę ks. Maksymilian na krótko osiadł w Lamkowie. 15

lipca 1954 roku zamieszkał w Orniecie, w Domu Księża Emerytów. 28 września 1959 roku został mianowany spowiednikiem siostrze Zgromadzenia św. Katarzyny w Lidzbarku Warmińskim. 23 kwietnia 1972 roku został obdarzony godnością kanonika honorowego Warmińskiej Kapituły Katedralnej we Fromborku. Stanowiło to dowód uznania między innymi za wzorową postawę kapłańską oraz za wykonywanie posługi sakramentalnej mimo prawa do zasłużonej emerytury. W 1976 roku w dalszym ciągu pomagał w pracy duszpasterskiej w Orniecie i Lidzbarku Warmińskim. 11 lutego 1981 roku w klasztorze w Orniecie obchodził 75-lecie kapłaństwa. W uroczystości wzięł udział biskup warmiński Józef Glemp, późniejszy Prymas Polski. Ks. kan. Maksymilian Tarnowski wniósł duży wkład do powojennej historii miasta, w odbudowę świątyń i organizowanie barczewskiej parafii. Przez kolejne dziesięciolecia nie został zapomniany przez swoich dawnych parafian i współbraci kapłanów.

Zmarł 21 grudnia 1981 roku w Orniecie

Wojciech Zenderowski

Fot. Z archiwum autora

O dawnej pocztówkowej reklamówce

Prezentowana czarno-biała pocztówka-reklamówka przedstawia dziewczynę na rowerze jadącą po linie zawieszanej nad miejskim rynkiem. Powstała w okresie Cesarstwa Niemieckiego, czyli przed 1918 rokiem. Na pocztówce można dostrzec, że kilka elementów zostało wyretuszowanych, nadając i tak mizerny efekt wizualny. Wówczas zabudowa wokół ratusza była pełna, co szczególnie widać po starej fasadzie ratusza, gdzie na północnej ścianie nie ma herbu miasta. Natomiast na szczycie kamieniczki przylegającej do ratusza widoczny jest szyld sklepu „Hermann Gottfeld”. Przypomnijmy, że Hermann Gottfeld był Żydem i do końca opiekował się synagogą. 23 września 1942 roku trafił do obozu zagłady w Treblince. Po nim zakład rymarsko-kuśnierski przejął i prowadził Paul Grunwald.

Wróćmy do dziewczyny jadącej na rowerze po linie zawieszanej nad miejskim ratuszem, a raczej nad Placem Ratuszowym. Postać wyróżnia typowy ubiór z przełomu XIX i XX wieku. Ubrana jest w białą suknię, w prawej ręce uniesionej ku górze trzyma biały okrągły beret z pomponem.

Na pocztówce - reklamówce po prawej stronie widoczne jest odręczne pismo. Można jedynie rozpoznać podpis osoby o nazwisku Fittkau albo Futtkau. Dalszy tekst jest trudny do odczytania. W spisie adresowym z 1932 roku widnieje tylko Fittkau Emilie - wdowa, zamieszkała na przedmieściu jeziorańskim.

Wojciech Zenderowski
Fot. ze zbiorów autora

O historii budynku przy ul. Słowackiego 5

We wtorek, 1 czerwca br., po rocznym kapitalnym remoncie uroczystie otwarto podwoje Centrum Kulturalno-Bibliotecznego przy ul. Słowackiego 5. Z uwagi, że historia tego budynku nie jest odległa, warta jest przypomnienia. Wszystko zaczęło się w styczniu 1974 roku z chwilą powołania Bolesława Karasińskiego na przewodniczącego Komitetu Miejskiego Frontu Jedności Narodu w Barczewie. Dodajmy, że był dyrektorem Schroniska dla Nieletnich i Zakładu Poprawczego w Barczewie oraz radnym Miejskiej Rady Narodowej. Z jego inicjatywy zgłoszony został udział Barczewa w konkursie krajowym „Mistrz Gospodarności”. Nagrodę pieniężną za zajęcie I miejsca w województwie olsztyńskim i czotłowego miejsca w kraju Miejska Rada Narodowa i KM FJN w Barczewie postanowiły przeznaczyć na budowę obiecanej Żłobka Miejskiego przy ul. Słowackiego 5, tak wówczas potrzebnego młodym mamom. W końcu 1976 roku budynek oddano do użytku, urządzając w nim w kilku pokojach żłobek z prawdziwego zdarzenia. Podczas skromnych uroczystości ówczesne władze cieszyły się, że dotrzymały słowa.

Po dwudziestu ponad latach, w czerwcu 1999 roku, maluchy ze żłobka przy ul. Słowackiego 5 przeniesiono do innego budynku. Od 1 września 1999 roku ich miejsce zajęli uczniowie z Gimnazjum nr 1 w Barczewie, które miało tu swoją siedzibę. Z chwilą kiedy 1 września 2003 roku oddano do użytku nowo pobudowane Gimnazjum nr 1 przy ul. Północnej 14, przeniesiono do niego wszystkie klasy gimnazjalne. Potem władze samorządowe powzięły decyzję, aby budynek opuszczony przez gimnazjalistów przeznaczyć na cele kulturalne. Wówczas 1 września 2003 roku całą placówkę kulturalną z budynku przy ul. Grunwaldzkiej 13 prze-

niesiono do budynku przy ul. Słowackiego 5, a pod koniec 2003 roku również Oddział dla Dzieci Miejskiej Biblioteki Publicznej z ul. Grunwaldzkiej 13 i Miejską Bibliotekę Publiczną z ulicy Mostowej 2.

Warto wspomnieć o nazewnictwie domu kultury, które zmieniano wielokrotnie.

Pierwszą nazwą w powojennej historii był Dom Kultury mieszczący się przy ul. Grunwaldzkiej 13. Od 1947 roku zmieniono nazwę na Centralny Dom Kultury w Barczewie, gdzie jeszcze tego samego roku miejscowe władze zmieniły nazwę na Społeczny Dom Kultury w Barczewie. W 1954 roku, kiedy budynek przy ul. Grunwaldzkiej 13 został przekazany miejscowemu więzieniu, jego kierownictwo na krótko zmieniło nazwę na Więzienny Dom Kultury.

Po przekazaniu dla miasta budynku

przywrócono jego nazwę tj. Centralny Dom Kultury w Barczewie. W kolejnych latach był to Miejski Ośrodek Kultury w Barczewie, potem Miejski Dom Kultury w Barczewie, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Barczewie. W 2003 roku z chwilą przeprowadzki z budynku przy ul. Grunwaldzkiej 13 do budynku przy ul. Słowackiego 5 zmieniono nazwę na Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki w Barczewie. Natomiast od 3 lipca 2007 roku nosił nazwę Centrum Kultury i Promocji Gminy w Barczewie, a od 10 lipca 2015 roku nosi nazwę Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Barczewie.

Na początku 2020 roku budynek przy ul. Słowackiego 5 poddano kapitalnemu remontowi. Wówczas całą kulturalną działalność częściowo przeniesiono do Skarbcza Kultury Europejskiej przy ul. Grunwaldzkiej i do pomieszczeń nad bankiem przy ul. Mickiewicza 24. 1 czerwca br. po rocznym, kapitalnym remoncie już w nowych komfortowych warunkach ponownie urządzono Centrum Kulturalno-Biblioteczne oraz zgodnie z projektem Centrum Wielu Kultur. Na zapleczu budynku urządzono park z przeznaczeniem do wypoczynku i letnich imprez kulturalnych. Ponadto z otoczenia budynku zniknęły stare, metalowe furty, druciana siatka, a w ich miejsce zapewne pojawi się nowe ogrodzenie. Ponadto wokół budynku pojawił się nowy wystrój w bardziej przyjaznym klimacie.

Wojciech Zenderowski

Fot. Rok 2020. Budynek przed kapitalnym remontem

Fot. Rok 2021. Budynek po kapitalnym remoncie

Wystawa „Rzeźby Wielkiej Wagi” Leszka Jackowskiego

W piątek, 6 sierpnia br., w barczewskiej Galerii Sztuki „Synagoga” im. Barbary Hulanickiej odbyła się wystawa „Rzeźb Wielkiej Wagi” barczewskiego artysty Leszka Jackowskiego. Otwierając wystawę Krystyna Sztter - prezes Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Pojezierze” o/Barczewo, serdecznie przywitała przybyłych gości w osobach mecenasa sztuki starosty Powiatu Olsztyńskiego Andrzeja Abako, który objął patronat nad wystawą, a także burmistrza Barczewa Andrzeja Maciejewskiego, pod którym to także patronatem mieliśmy sposobność uczestniczyć. Szczególnie ciepło i serdecznie przywitała autora wystawy Leszka Jackowskiego, którego rzeźby po raz pierwszy zagościły w barczewskiej synagodze, a także rodzinę, znajomych i przyjaciół. Witając dodała, że to dzięki rodzicom mamy takiego wspaniałego artystę, wielkiego społecznika, a zarazem członka Zarządu Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Pojezierze” o/Barczewo.

Starosta Powiatu Olsztyńskiego Andrzej Abako z zachwytem odniósł się do wystawionych rzeźb, dziękując autorowi za jego kunszt i pomysłowość. Przy okazji nadmienił, że Barczewo jest gminą warmińską, miastem aniołów i w związku z tym poprzez synagogę, będącą własnością Starostwa Powiatu Olsztyńskiego będziemy wspólnie z burmistrzem na różne sposoby promować piękno Barczewa. Życzył kolejnych wystaw i sukcesów. Natomiast burmistrz Barczewa Andrzej Maciejewski w ciepłych słowach podziękował autorowi wystawy, dodając, że podziwiał jego twórczość i pasję podkreślając, że jest on wyjątkową osobą, która potrafi w rzetelny sposób promować naszą gminę w wolontariacie i bezinteresownie. Życzył, by nasza współpraca bardziej się rozwijała z pożytkiem dla obu stron i promocji miasta.

Autor wystawy Leszek Jackowski dziękując za patronat i obecnym za przybycie opowiedział o swoich początkach oraz jak powstawały pierwsze jego rzeźby. Przyznał, że dziś po latach pracy może jest artystą, ale dodał, że to jego pasja. Bez względu na to jak są odbierane i oceniane on pozostaje sobą, bo do wszystkiego dochodził sam, własnymi rękoma. A kiedy rzeźbi, czuje specyficzną zapach drewna i ma ogromną satysfakcję z tego, co robi.

W tym miejscu przypomnijmy, że pierwsze Leszka Jackowskiego rzeźby w drewnie były małych rozmiarów, proste i nieśmiałe. Potem tworzył anioły, które podobne były do tych z barczewskiego herbu. Pojawiły się także wyrzeźbione w drewnie charakterystyczne postacie przypominające te same wykute w kamieniu z Wysp Wielkonočných. W dalszej kolejności pojawiły się rzeźby duże, wesołe, pogodne i pełne życia. A skoro Barczewo jest w Cittaslow, przyszedł

czas na ślimaka, który stał się żywą promocją Barczewa. Z początku wyrzeźbił kilka małych ślimaków. Zapewne wtedy poczuł w sobie życiową pasję. Od tej pory wykonuje wyłącznie duże rzeźby, które robią naprawdę ogromne wrażenie.

Wracając do wystawy w przepięknej scenografii, nie sposób nie zauważyć, że spośród zgromadzonych rzeźb, które zagościły w murach synagogi, na uwagę zasługuje szopka bożonarodzeniowa wypełniona postaciami biblijnymi wyrzeźbionymi w drewnie. Zobaczyliśmy także pierwsze ślimaki, które stanowią symbol przynależności Barczewa do Cittaslow. Tym rozpoznawalnym jest „pomarańczowy ślimak”, który z chwilą otwarcia Centrum Kulturalno-Bibliotecznego stał się nie tylko ozdobą instytucji kulturalnej. Natomiast przestrzeń wystawienniczą wypełniły swą wielkością rzeźby przedstawiające postacie pięciu Żydów. Jak wyjaśnił autor, pomysł na ich wyrzeźbienie zaczerpnął z zasłyszanej legendy mówiącej o pierwszych pięciu Żydach,

którzy wędrując w poszukiwaniu miejsca na osiedlenie się, upatryli sobie dzisiejsze spokojne i przyjazne Barczewo. A co do walizek, że jest to nieodłączny symbol „podróżników”. Dodajmy, że sztyl „SYNAGOGA” znajdujący się przed wejściem do budynku jest jego autorstwa. Miłym zaskoczeniem dla wszystkich było, kiedy Leszek Jackowski w trakcie prezentacji swoich prac oznajmił, że w związku z jubileuszem 33. rocznicy małżeństwa, żonie Annie zadeedykował dzisiejszą wystawę, gdyż wiele jej zawdzięcza.

Leszek Jackowski w Barczewie jest doskonale znany mieszkańcom. Przechodząc ulicą Tadeusza Kościuszki, łatwo jest zauważyć stojące przy prywatnej posesji drewniane rzeźby znacznych rozmiarów. Ich wielkość na przechodniach robi duże wrażenie, budząc ciekawość. Wiele osób podchodzi do nich, by obejrzeć je z bliska, a przy okazji zrobić pamiątkowe zdjęcie.

Druga część wydarzenia to kameralny koncert Cezarego Biedulskiego z Olsztyna. Wykonawca przy akompaniamencie gitary zaśpiewał kilka utworów ze swojego repertuaru. Na koniec za wielki trud włożony w przygotowanie wystawy i pokazanie artystycznego dorobku Leszek Jackowski otrzymał kwiaty i liczne upominki. Podziękował osobom, które pomagały mu w organizacji, gościom za przybycie, a pracownikom Centrum Kulturalno-Bibliotecznego w Barczewie za nagłośnienie i zaprosił wszystkich na słodki poczęstunek.

Tekst i foto. Wojciech Zenderowski

Galeria Sztuki „Synagoga” Teatr przy stoliku – „Oto czulent na dzisiejszy szabat...”

W niedzielę, 15 sierpnia br., w barczewskiej Galerii Sztuki „Synagoga” gościł „Teatr przy Stoliku” z olsztyńskiego Teatru im. Stefana Jaracza ze sztuką pt. „Oto czulent na dzisiejszy szabat...” w reżyserii Wiesławy Szymańskiej-Niemaszek. Krystyna Sztter - prezes Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Pojezierze” o/Barczewo serdecznie przywitała aktorów olsztyńskiego teatru im.

Stefana Jaracza – Wiesławę Szymańską-Niemaszek, która jest autorką tekstu i scenariusza, Mariana Czarkowskiego oraz kierownika literackiego cyklu „Teatr przy Stoliku” - Elżbietę Lenkiewicz. Przywitała również zgromadzoną publiczność, która miała okazję wziąć udział w przedstawieniu. Nadmieniła, że nie ma lepszego miejsca na sztukę pt. „Oto czulent na dzisiejszy szabat...” niż barczewska synagoga, dawna żydowska bożnica, której przestrzeń wypełniają figury pięciu Żydów wyrzeźbionych w drewnie przez barczewskiego artystę Leszka Jackowskiego.

Słowo wstępu wygłosiła Elżbieta Lenkiewicz. Między innymi nadmieniła, że w murach synagogi aktorzy z olsztyńskiego teatru przedstawiają wyjątkową sztukę, w której przybliżają nam nie tylko żydowską kulturę i panujące tradycje, ale także

Ciąg dalszy na str. 17 >>

Powiatowa Galeria Sztuki SYNAGOGA w Barczewie

Fot. CK-B / Zb(R)K

W piątek, 20 sierpnia br., w Barczewie odbyły się uroczystości związane z przejściem dawnej synagogi przez powiat olsztyński. Wydarzenie to przejdzie do historii. Z tą datą rozpoczyna się nowy rozdział w działalności kulturalnej już pod szyldem Powiatowa Galeria Sztuki SYNAGOGA w Barczewie. Przypomnijmy, że 15 lipca br. aktem notarialnym samorząd powiatu olsztyńskiego przejął formalnie synagogę w Barczewie od Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Pojezierze” w Olsztynie, które od 1980 roku było jej właścicielem.

Przed Koncertem Muzyki Klezmerskiej starosta powiatu olsztyńskiego Andrzej Abako witając przybyłych gości, nawiązał do kilku wykonanych projektów związanych z pracami remontowo-konserwacyjnymi m.in.: naprawy dachu, wymiany okien czy instalacji elektrycznej. Przypomniał, że znajdujemy się w dawnym budynku - bożnicy

żydowskiej, jedynym ocalałym tego typu zabytkiem na Warmii, gdzie przez sprzedaż stracił on swą religijną funkcję. Dodał, że planujemy złożyć projekt do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego o środki finansowe na rewitalizację tego obiektu. Ponadto będziemy pielęgnować historię tego miejsca. Przejęcie budynku przez starostwo to

Fot. W. Zenderowski

Galeria Sztuki „Synagoga”

Teatr przy stoliku – „Oto czulent na dzisiejszy szabat...”

<< s.16

wspaniały humor. Z tej okazji aktorzy zgodnie ze scenografią występują w kostiumach żydowskich. W sztuce przekazują nam piękne i bogate klimaty żydowskie. W czytaniu aktorzy próbują przywołać świat, którego już nie ma, szczególnie bogate tradycje żydowskie i niezwykle uduchowienie. To także przypomnienie, że kultura polska i żydowska żyły ze sobą od wieków i warto o tym cały czas pamiętać. Zapraszając na przedstawienie podziękowała za zaproszenie do tak wspaniałego miejsca, które przenosi nas w tamte czasy. Nie omieszkała dodać, że wcześniej „Teatr przy Stoliku” gościł w Ruszajnach, dziś jest w Barczewie, a mały jubileusz 125-go występu ucczy przed publicznością w Kapli-tynach.

Wstuchując się w słowa aktorów doświadczyliśmy ogromnych wrażeń i zanurzyliśmy się w opowieść przywołującą barwny świat żydowskiej obyczajowości, miłości, świat pełny przewrotnego humoru przy

dźwiękach gitary, którą Marian Czarkowski umiłał nam to spotkanie. Szczególnie podkreślone było przywiązanie do tradycji, pielęgnowanie domowych rytuałów, które w większości są już tylko wspomnieniem, jakże inspirującym dla kolejnych pokoleń. W trakcie przedstawienia aktorzy przybliżali widzom znaczenie słów używanych tylko w żydowskiej kulturze i tradycji, np.: szabat czy Tora.

Na zakończenie prezes Krystyna Szter w imieniu wszystkich serdecznie podziękowała olsztyńskim aktorom za przybycie i wystawienie sztuki, która na długo pozostanie w naszej pamięci. Teatr przyjechał do nas dzięki olsztyńskiemu Starostwu Powiatowemu, które jest naszym opiekunem.

To było wyjątkowe wydarzenie, w miejscu idealnie pasującym do klimatu przedstawienia.

Tekst i foto: Wojciech Zenderowski

łatwiejsze pozyskiwanie środków na rewitalizację, a także szansa na rozszerzenie dotychczasowej działalności w synagodze, która jest świadectwem wielokulturowej historii Warmii. Z uwagi na to, że jest to jedyna dawna zachowana w pierwotnym stanie synagoga na Warmii, będziemy myśleć o nawiązaniu kontaktów z ambasadą Izraela. Do końca sezonu odbędą się tu kolejne imprezy.

W przyszłym roku przygotowujemy dla mieszkańców Barczewa i powiatu olsztyńskiego bardzo bogatą i szeroką ofertę. Chciałbym, aby synagoga przez cały czas była otwarta, była atrakcją na Warmii. Będziemy zapraszać do miasta aniołów, miasta zwanego „Małą Wenecją” mieszkańców Barczewa, a także powiatu olsztyńskiego i z okolicznych miejscowości. Zwracając się do obecnych na sali władz samorządowych (zastępcy burmistrza Barczewa i przewodniczącej Rady Miejskiej w Barczewie), podkreślił, że liczy na owocną współpracę.

Krystyna Szter prezes Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Pojezierze” O/Barczewo, a zarazem radna powiatu olsztyńskiego, w kilku zdaniach przedstawiła historię synagogi, ciekawie opowiadając o tym miejscu. Nadmieniła, że synagoga dawniej była nie tylko domem modlitwy, ale też miejscem spotkań miejscowej społeczności żydowskiej. To miejsce odpoczynku dla tych, którzy przechodzili tędy z północy na południe, ze wschodu na zachód, aby spotkać się, porozmawiać i iść dalej. My także będziemy kontynuować tradycję, organizować wystawy, wernisaże, koncerty, a tym samym będziemy się spotykać, uczestnicząc w imprezach kulturalnych.

W drugiej części starosta powiatowy Andrzej Abako zaprosił na Koncert Muzyki Klezmerskiej, który symbolicznie przypieczętował przejście obiektu, w wykonaniu zespołu Sara Klezmer Band, którego skład stanowią: Sara Szymczak – wokół, Robert Tokarski – puzon, Rafał Górczyński – akordeon, Adam Starowicz – kontrabas. W wykonaniu wokalistki Sary Szymczak usłyszeliśmy: „Bubliczki”, „Grajmy Panu”, „Rebela”, „Austeria”, „Pan Chagall”, „Yidl mint fild”, i „Hava Nagila”. Ponadto zespół wykonał kilka utworów instrumentalnych, w tym słynny utwór „Skrzypek na dachu”. Na koniec członkowie zespołu nadmienili, że jest to wspaniałe, magiczne miejsce, w którym w przyszłości będzie możliwość przedstawiania kultury żydowskiej w formie muzycznej czy scenicznej.

Na koniec starosta powiatu podziękował wszystkim za uczestnictwo w tak ważnym wydarzeniu i zaprosił na koszerne jądło i rozmowy w kularach.

Wojciech Zenderowski

Wernisaż Agnieszki Markowicz

W czwartek, 12 sierpnia br., w Galerii Krasickiego, „Hotel Krasicki” w Lidzbarku Warmińskim, Agnieszka Markowicz mieszkanka Barczewa, otworzyła wystawę swoich nowych prac pt. „MOŻNA LIZAC”. Jak nadmieniała prezentowane prace, inspirowane były wyszukanyymi kadrami z ulubionych filmów oraz sztuką nowoczesną. Natomiast tytuł wernisażu pochodzi z ilustracji opatrzonej tym samym tytułem. Dodała, że to nic innego jak zabawa słowami Mony Lisy i podziw do wielkich mistrzów kina. Prezentowane prace, to również krótkie historie ze świata kultury. Autorka pamiętała także o wybitnych postaciach: Chopinie, Adamie Mickiewiczu, Mikołaju Koperniku czy Ignacym Krasickim, których zwiedzający mieli możliwość oglądać. Spośród wielu wystawianych prac nie sposób wyróżnić obrazy opatrzone tytułem: „I am good Krasicki”, „Biała głowa”, „Made in Kopernik”, „Free Palestine”, „Chopin”, „Boy” czy „Enter”, większość z nich cechowała intensywna barwa, gdzie autorka jakby chciała przenieść odbiorcę w świat koloru, do miejsc przepięknych groteską z ekspresyjnego komiksu.

Agnieszka Markowicz, stypendystka Marszałka Województwa Warmińsko – Mazurskiego w dziedzinie sztuk wizualnych (2019 r.). Brała udział w licznych wystawach krajowych i

zagranicznych, zarówno indywidualnych jak i zbiorowych Polska, Egipt (wystawa wirtualna), Jordania (wystawa wirtualna), Litwa, USA. W roku 2015 została odznaczona honorowym dyplomem w kategorii Kultury i Oświaty (Barczewo). W 2018 r. otrzymała medal „Piątka dla Kultury (Bartoszyce). W 2020 roku wydała album związany z holokaustem „PAPA CAN YOU HEAR ME?” z oprawą literacką Ewy Klajman-Gomolińskiej. Uehonorowana została tytułem „Talent Roku 2020”. W 2021 r. otrzymała Certyfikat Artdom Group VOICE OF MASK, Artdom International Creative Contest 2021. Jej prace zaczęły ukazywać się w tygodniku „Jordan's Independence” organizowanego przez Cezar Union for Arts and Literature Read Al-Amari pod patronatem Jego Królewskiej Mości Króla

Abdullaha II.

Nie jeden raz Agnieszka Markowicz potrafiła zaskoczyć odbiorcę swoim kunsztem artystycznym i nowymi wyzwaniem, na których prezentowała wciąż nowe, niepowtarzalne prace. Na terenie Barczewa wystaw było kilka. To jednak Instalacją „Papa Can You Hear Me?”, mieszkańcy Barczewa najbardziej zapamiętali, mając okazję uczestniczyć w odważnej lekcji historii. Możemy długo wyliczać, mnożyć i pisać. Jak mówi sama autorka wystawianych prac w Galerii Krasickiego, że „podobno jeden obraz wart jest więcej niż tysiąc słów”.

Honorowy patronat nad wystawą Agnieszki Markowicz objął marszałek województwa Warmińsko-Mazurskiego Gustaw Marek Brzezin, starosta Powiatu Lidzbarskiego Jan Harhaj, burmistrz Lidzbarka Warmińskiego Jacek Wiśniowski, Centrum Kulturalno-Biblioteczne, Galeria Sztuki Synagoga. Patronat medialny: MADE IN Warmia & Mazury, Macrosat, Radio Warmia.

Wojciech Zenderowski

Fot. Katarzyna Kozera

Na zdjęciu od lewej: Vice starosta Lidzbarski – Jarosław Kogut, burmistrz Lidzbarka Warmińskiego – Jacek Wiśniowski, Agnieszka Markowicz, starosta Powiatu Olsztyńskiego – Andrzej Abako.

Wystawa zbiorowa z Artystycznym Pożegnaniem Lata

W sobotę, 4 września br., Związek Plastyków Warmii i Mazur zorganizował w Powiatowej Galerii Sztuki SYNAGOGA w Barczewie wystawę na pożegnanie lata pod tytułem „Jaskółki”. Wystawie miejsca ustąpiły prace Leszka Jackowskiego, w tym rzeźby Żydów wciąż szukające nowego miejsca. Tym razem „Rzeźby Wielkiej Wagi” powędrowały do Starostwa Powiatowego w Olsztynie na kolejną wystawę.

Prezes Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Pojezierze” O/Barczewo Krystyna Sztar gorąco przywitała twórców Związku Plastyków Warmii i Mazur w Olsztynie, których prace pt. „Jaskółki” wypełniły przestrzeń wystawienniczą synagogi. Przywitała wszystkich przybyłych, którzy kochają sztukę i lubią przebywać w magicznym miejscu, jakim jest barczewska synagoga. Dodała, że jest to miejsce życia kulturalnego, koncertów, wystaw oraz spotkań twórców.

Prezes Związku Plastyków Warmii i Mazur Magdalena Dudzik witając przybyłych gości nadmieniła, że to kolejna wystawa zbiorowa. Przybliżyła autorów prezentowanych prac

o różnej profesji artystycznej. Nadmieniała, że związek jest stowarzyszeniem zrzeszającym twórców, artystów oraz animatorów kultury. Swoje cele realizuje poprzez działalność artystyczną, wystawienniczą dla szerszej publiczności. Najchętniej uprawianą dziedziną sztuki jest malarstwo, zwłaszcza technika olejna, akwarele, akryl, pastele i fotografia, która koresponduje z różnymi kierunkami w sztuce. Dzisiejsza była jest tego dowodem. Wystawiane prace były różnorodne: od malowniczych pejzaży, poprzez martwą naturę, architekturę, portret i foto-

grafile, po abstrakcyjne kompozycje.

Swoje prace zaprezentowali: Krystyna Cieszkiewicz, Magdalena Dudzik, Wanda Hoffman, Dobiesława Jodzio, Hanna Józwiak, Justyna Kędzierska, Anna Kołpacka, Wiktoria Korobkiewicz, Lidia Kosierek, Joanna Kowalczyk-Stużyńska, Barbara Kowalewska, Krzysztof Łukomski, Natalia Machatek, Krystyna Maklakiewicz, Agnieszka Materska-Ptasik, Maja Sarnacka, Lidia Sawczuk, Danuta Stankiewicz, Maria Teresa Szałaj, Wiesława Szlachto-wicz, Antonina Szulc, Zofia Tulibacka, Wiesława Wasilewska, Krystyna Wiśniewska, Jan Wiklewicz, Barbara Zysman i Łucja Jaczewska.

Drugą część, czyli pożegnanie artystycznego lata, członkowie Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego zorganizowali w pięknym ogrodzie. Nie zabrakło niczego, w tym koszernej jadła i dobrego humoru.

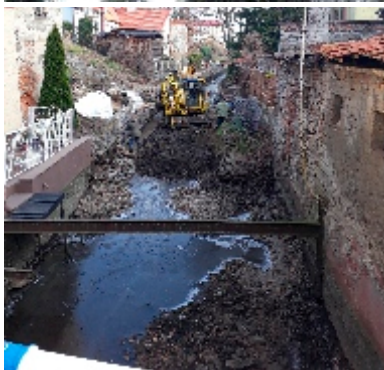
Tekst i foto. Wojciech Zenderowski

Fot. Prezes Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Pojezierze” O/Barczewo i prezes Związku Plastyków Warmii i Mazur w Olsztynie Magdalena Dudzik.

O naprawie brzegów rzeki Pisa

W ostatnim kwartale ubiegłego roku na rzece Pisa od zakola przy Zakładzie Karnym do mostu przy Bramie Południowej trwały prace przy naprawie brzegów rzeki. Po ukończeniu wspomnianych prac brzegi rzeki z przystanią wodną „Synagoga” zmienią krajobraz na bardziej przyjazny. Przy tej okazji przypomnijmy historię nazewnictwa rzeki Pisa, która bierze swój początek od jeziora Pisz, przepływa przez Barczewo i uchodzi do jeziora Wadąg. W Barczewie wody rzeki wpadają do Stawu Młyńskiego, skąd płyną pod drewnianym mostem – w czasach niemieckich zwanym „Teuflich Brücke” (Mostem Diabelskim), dalej płyną pod mostem przy Bramie Południowej i pod kolejnymi, gdzie za miastem łączą się z nią wody rzeki Kiermas.

W czasach niemieckich przepływająca przez miasto rzeka Pisa nosiła nazwę „Pissa” (Pisa). Taka nazwa widnieje na średnio-wiecznych mapach i późniejszych, topograficznych. Potem rzeka wymieniana była z nazwy jako „Pissafluß” (Pissa płynąca). W 1938 roku nazwę rzeki „Pissafluß” zmieniono na „Wadangfluß” (rzeka Wadąg). Powodem zmiany nazwy było to, że do 1938 roku odcinek od jeziora Wadąg do rzeki łączył taką samą nazwę. Był taki okres, że mieszkańcy niechętnie używali nazwy „Pissa”, gdyż w języku niemieckim nazwa ta łączyła się z „Piss”, stąd mieszkańcy Wartenburga

zamiast nazwy „Pissa” używali często nazwy „Wadangfluß” (rzeka Wadąg), a mieszkańcy Barczewka „Lengainer Fluß” (od Łęgajń). Drugim argumentem był fakt, że pod tą samą nazwą „Pissa” na terenie Prus Wschodnich znajdowała się rzeka, która jest dopływem Węgorapy. Polską nazwę rzeki „Pisa” dla średniego biegu Wadąga urzędowo wprowadzono w 1949 roku, zastępując niemiecką nazwę „Wadang Pissa Fluß”.

Przypomnijmy, że w powojennych opisach odcinek rzeki od Stawu Młyńskiego do miejsca, gdzie rzeka Pisa łączy się z rzeką Kiermas, nazywano „Kanałem Młyńskim”. Nazwa ta pokutowała przez dziesięciolecia, a to dlatego, gdzie w jednym z dokumentów autor rzekę nazywał „Mühlengraben” (Rów Młyński) i prawdopodobnie od tej nazwy mógł wziąć się później „Kanał Młyński”. Z ciekawostek dodajmy, że do dziś nie wiadomo dlaczego ks. Walenty Barczewski w Geografii polskiej Warmii z 1917 roku rzekę Szczulik nazywał „Pisa pod Wartemborkiem”.

Obecnie odcinek rzeki Pisa począwszy od jeziora Pisz do jeziora Wadąg wymieniany jest z nazwy Pisa Warmińska.

Wojciech Zenderowski

Foto: Lata 60. ubiegłego wieku. Widok na koryto rzeki Pisa. Z archiwum autora.

Foto: Podczas prac.

Foto: Obecny widok po naprawie brzegów rzeki Pisa.

Synagoga w Barczewie ma nowego właściciela

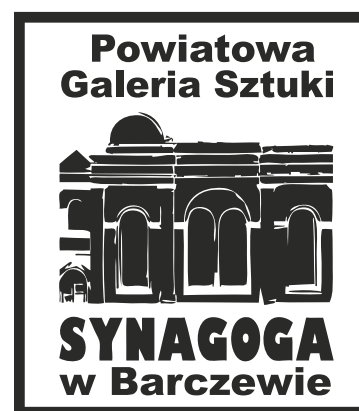
15 lipca 2021 roku aktem notarialnym samorząd powiatu olsztyńskiego przejął formalnie dawną synagogę w Barczewie. XIX-wieczny budynek ma stać się międzygminnym centrum kulturalnym, w którym odbywać się będą m.in. wystawy, koncerty oraz spotkania twórców.

Przypomnijmy, że z chwilą pojawienia się w mieście społeczności żydowskiej jej członkowie marzyli o własnym domu modlitwy. W końcu udało im się znaleźć i pozyskać parcelę przy ul. Kościuszki. Wiosną 1896 roku bożnica otworzyła swoje podwoje. Od sierpnia 1938 roku budynek synagogi przestał być wykorzystywany do celów religijnych, gdyż sprzedany został osobie prywatnej i z tego powodu podczas „nocy kryształowej” ocalał. Wnętrze dawnej bożnicy żydowskiej ogołocili żołnierze Armii Czerwonej, którzy zajęli Barczewo 30 stycznia 1945 roku. Budynek w latach 70. przejęło Muzeum Warmii i Mazur, a w 1980 roku Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Pojezierze” w Olsztynie. Teraz gospodarzem jest samorząd powiatu olsztyńskiego, co daje

szansę na rozszerzenie dotychczasowej działalności synagogi, która jest świadectwem wielokulturowej historii Warmii. Łatwiej będzie też pozyskiwać środki na remont synagogi, która wymaga wielu prac budowlanych. Budynek wymaga remontu, co wiąże się ze sporymi nakładami finansowymi. Jedną z najważniejszych potrzeb obecnie jest założenie ogrzewania w synagodze, by ta mogła być efektywnie wykorzystywana przez cały rok, a nie jak obecnie tylko w sezonie letnim. Należy podkreślić, że Stowarzyszenie „Pojezierze” przez wiele lat troszczyło się, by synagoga nie podupadała, zdobywając fundusze m.in. na wymianę instalacji elektrycznej czy zabytkowych okien. Przez cztery dekady synagogą opiekowało się Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Pojezierze”, prowadząc tu Galerię Sztuki „Synagoga”. Jak zapewnił nowy właściciel, to się nie zmieni, ponieważ zawarliśmy ze stowarzyszeniem umowę użyczenia, by mogło kontynuować swoją działalność statutową. Mamy też już kilka pomysłów na promocję międzygminnego

życia kulturalnego. Pozwoli to przywrócić blask tej architektonicznej perełce, która jest świadectwem wielokulturowej historii Warmii.

Wojciech Zenderowski

11-010 BARCZEWO
ul. Kościuszki 7/9

Jubileusz 60-lecia Salonu Muzycznego im. Feliksa Nowowiejskiego - Muzeum w Barczewie

Miejsce upamiętnienia kompozytora Feliksa Nowowiejskiego obchodzi w tym roku wyjątkowy jubileusz. Muzeum Feliksa Nowowiejskiego, a od 2007 r. Salon Muzyczny im. Feliksa Nowowiejskiego w Barczewie istnieje już od 60 lat. Działalność rozpoczęła się 15 lipca 1961 r. Z okazji okrągłej rocznicy Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Barczewie zorganizowało 11 lipca 2021 r. szczególnie i bogate w program wydarzenie. Uroczystego otwarcia jubileuszu dokonali pan Piotr Mostek Zastępca Burmistrza Barczewa i pan Robert Tokarski Dyrektor Centrum Kulturalno-Bibliotecznego w Barczewie. Wydarzenie prowadziła kustosz Salonu Magdalena Łowkiel, która przypominała o historii muzeum oraz zaprezentowała wystawę pt. „60 momentów na 60 lat Salonu muzycznego im. Feliksa Nowowiejskiego - Muzeum w Barczewie”. Wśród wielu materiałów archiwalnych i kronik była to niezwykła okazja, aby obejrzeć pamiątki po dr Janie Boehmie, pierwszym biografie Feliksa Nowowiejskiego, muzykologu, który pracował nad powstaniem muzeum w Barczewie. Pamiątki, wśród których znalazły się korespondencje z synami kompozytora oraz fotografie, zostały udostępnione przez córkę dr Boehma, panią Julitę Pałys, wice dyrektor Państwowej Szkoły Muzycznej im. F.Chopina I i II st. W Olsztynie. O historii muzeum opowiadali również dr Jerzy Sikorski i pan Janusz Cygański, byli dyrektorzy Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, któremu w latach 80-tych podlegało barczewskie muzeum.

Z okazji jubileuszu ogłoszono konkurs na przepis „Barczewskie Feliksianki”, ciasteczka z Barczewa, który rozstrzygnięto podczas jubileuszu. Puchar Burmistrza Barczewa wraz z nagrodą pieniężną jury w składzie: Piotr Mostek Zastępca Burmistrza Barczewa, Robert Tokarski Dyrektor CK-B w Barczewie i Maja Barczuk-Kalisz, pracownik promocji Gminy Barczewo przyznało pani Julicie Kacprowicz, wieloletniej nauczycielce plastyki w Szkole Podstawowej nr 1 im. Feliksa Nowowiejskiego w Barczewie. Ciasteczka pani Julity rywalizowały z wyrobami cukierniczymi wykonanymi przez panie z Koła Gospodyń Wiejskich „Wipsowanie” z Wipsowa i panią Patrycję Dowgiałło-Dzikowską z Barczewa. Jubileusz był również okazją do zaprezentowania książki dla dzieci pt. „Nuty Feliksa” autorstwa Beaty Sarnowskiej, która opowiedziała o książce, ale była też okazją nabycia książki z autografem pisarki. Tego wieczora nie obyło się bez wielu wspomnień gości, podziękowań i serdecznych rozmów. Podziękowano m.in. pani Elżbiecie Olechowskiej, barczewiance od urodzenia, która wraz z przyjaciółmi wykonała w 2017 i 2021 roku nową aranżację okien w muzeum.

pani Marii Radko za ten wyjątkowy prezent dla naszego muzeum, który jest dowodem na lokalny patriotyzm. Wieczór jubileuszowy zakończył koncert pieśni Feliksa Nowowiejskiego w wykonaniu Elżbiety Cabaty - sopran, Rafała Żurakowskiego - tenor i Wiktora Szymajdy - fortepian. We współpracy z TVK Macrosat wydarzenie było transmitowane na żywo przed muzeum, gdzie przygotowano również kawiarenkę.

Uroczystość przyciągnęła wielu gości

Serdecznie dziękujemy jeszcze raz Elżbiecie oraz Sebastianowi i Joli Flaga, Sylwii, Andrzejowi i Marcinowi Lindemann, Piotrowi Mostkowi, Przemysławowi Gałąźce i krawcowej

z Barczewa i okolic, za co wszystkim Państwu gorąco dziękujemy, mając nadzieję, iż Salon Muzyczny nadal będzie się rozwijał, będziemy nadal witać wielu gości i że będzie jeszcze wiele okazji do spotkań przy ciekawych wydarzeniach kulturalnych. Zapraszamy do odwiedzin i kontaktu!

Salon Muzyczny im. Feliksa Nowowiejskiego - muzeum w Barczewie, kontakt:
tel. 896740479, 895148281,
mail: salon muzyczny@barczewo.pl.

Magdalena Łowkiel

Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich w nowej siedzibie

W ponad dwudziestoletniej działalności Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich w Barczewie z różnych przyczyn przeprowadzało się kilkakrotnie. Jak nadmieniał prezes Danuta Zielonka zapewne będzie to ostatnia przeprowadzka. Obecnie Stowarzyszeniu Inicjatyw Obywatelskich zostały udostępnione dwa pomieszczenia w budynku Centrum Kulturalno-Bibliotecznego, które wcześniej użytkował Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Z historii Stowarzyszenia Inicjatyw Obywatelskich przypomnijmy, że 10 maja 2000 roku przy ul. Słowackiego 2a doszło do spotkania, na którym zostały nakreślone cele działalności i główne zadania, w tym współpraca z organizacjami pozarządowymi. Potem głównym zadaniem było organizowanie Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Chóralnej im. Feliksa Nowowiejskiego w Barczewie, który po raz pierwszy odbył się w 2002 roku.

Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich, jako terytorialna jednostka olsztyńskiego Stowarzyszenia Inicjatyw Obywatelskich, powstało 11 sierpnia 2000 roku w Olsztynie, gdzie dokonano wyboru pierwszych władz stowarzyszenia. Od 22 października 2000 roku Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich w Barczewie mieściło się przy ul. Słowackiego 2a. Od 19 kwietnia 2004 roku rozpoczęło działalność jako samodzielny podmiot. Wkrótce na nową siedzibę obróto budynek Zakładu Gospodarki Komunalnej przy Wojska Polskiego 15. Kolejnym miejscem był budynek przy ul. Adama Mickiewicza 40.

Obecny adres to: Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich w Barczewie ul. Słowackiego 5.
Tel. 89 51 48 336, e-mail: sio.barczewo@wp.pl

Wojciech Zenderowski

Feliks wytropiony!

W środę 23 sierpnia 2021 r. odbyła się rodzinna gra miejska pt. "Tropiciele Feliksa" poświęcona Feliksowi Nowowiejskiemu oraz historii gminy Barczewo i regionu. Do zabawy zgłosiło się wspaniałych pięć rodzinnych drużyn z Wójtowa, Nikielkowa, Olsztyna i Barczewa. Każda z drużyn losowała swoje indywidualne nazwy inspirowane imionami rodzeństwa Feliksa. W krótkim czasie, bo tylko półtorej godziny, drużyny miały czas, aby rozwiązać nietatwe zadania w różnych punktach Barczewa, a były to: Centrum Wielu Kultur w Centrum Kulturalno-Bibliotecznym, Skarbiec Kultury Europejskiej, wieża ratuszowa Urzędu Miejskiego, Galeria Sztuki Synagoga oraz Salon Muzyczny im. Feliksa Nowowiejskiego. Finał gry odbył się w Salonie, gdzie podsumowano całą zabawę i wyłoniono drużyny, które zebrały punktów najwięcej. Jednocześnie warto zaznaczyć, iż wszystkie drużyny dały z siebie wszystko i każdy indywidualnie otrzymał świetne i praktyczne nagrody, które dofinansował Związek Gmin Warmińsko-Mazurskich w Olsztynie i Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Barczewie, jednocześnie organizator wydarzenia.

Po zakończeniu gry odbyło się spotkanie z autorką książki pt. "Nuty

Feliksa" Beatą Sarnowską, która opowiedziała o książce i podpisała egzemplarze, które również były nagrodami w konkursie. Do tej pory gra „Tropiciele Feliksa” organizowana była tylko dla dzieci szkolnych i cieszymy się bardzo, że ta forma gry rodzinnej tak wspaniale się sprawdziła.

Bardzo dziękujemy Burmistrzowi Barczewa panu Andrzejowi Maciejewskiemu za możliwość zorganizowania zadania w wieży ratuszowej Urzędu

Miejskiego i Pani Krystynie Szter prezes Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego "Synagoga" za udostępnienie "Galerii Sztuki "Synagoga". W pozostałych punktach na uczestników czekali pracownicy CK-B.

Serdecznie dziękujemy i gratulujemy wszystkim uczestnikom świetnej gry z pełnym zaangażowaniem i poświęceniem.

Do zobaczenia następnym razem! :)

Magdalena Łowkiel

Koło Gospodyń Wiejskich „Wipsowianie” wyróżnione!

17 lipca 2021 r. w malowniczo położonym skansenie w Olsztynku odbył się Festiwal Kół Gospodyń Wiejskich pod nazwą „Polska od kuchni”. Nasze KGW „Wipsowianie” miało zaszczyt wziąć udział w tych zmaganiach. Słoneczna i piękna pogoda umiliła zmagania wszystkim 20 reprezentacjom KGW z naszego województwa. Z czterech etapów całego konkursu nasze KGW stanęło w szranki w trzech konkurencjach:

- „kobieta gospodarna i wyjątkowa”
- „konkurs kulinarny”
- „konkurs artystyczny”.

Wszyscy członkowie KGW stanęli na wysokości zadania, przygotowując przepyszne specjały kulinarne. Artystycznie tradycyjnie już reprezentował nas nasz rodzinny Mateusz-Matlas przy udziale pozostałych członków naszego koła. Od strony medialnej zawsze możemy liczyć na fachową pomoc Pana Mariusza Bojarowicza z TV Macrosat oraz promocję w Radiu Warmia Barczewo. Bezapelacyjnie musimy tu również

wspomnieć, że przysłowiowy „wiatr w żagle” otrzymaliśmy na bieżąco przed konkursem od naszej najbliższej społeczności jak i wszystkich sympatyków naszego KGW. Wsparcie za pośrednictwem aplikacji telefonicznych było ogromne i dało nam dużo wiary we własne siły – dziękujemy kochani!!!

Wspólne wysiłki pozwoliły nam na przebrnięcie pierwszego etapu wszystkich trzech konkurencji. Mogliśmy przygotować się do kolejnej części, której przejście umożliwiłoby nam walkę o finał całego konkursu. Nasz krótki staż w tego typu przedsięwzięciach oraz wola walki pozwoliła finalnie na zdobycie dwóch nagród wyróżnienia i jednej nagrody rzeczowej.

Jesteśmy niezmiernie usatysfakcjonowane i szczęśliwe z naszych osiągnięć na starcie działalności naszego koła. Nie zwalniamy tempa, czekamy na kolejne wyzwania, licząc przy tym na dalsze wsparcie naszych sympatyków.

Urszula Mosakowska-Sarbak

Dni Barczewa na biegowo!

W ramach Dni Barczewa, drugiego dnia świętowania, czyli 18 lipca 2021 r. Barczewskie Stowarzyszenie Biegowe zaprosiło wszystkich chętnych do wzięcia udziału w Biegu Juniora o Puchar Burmistrza Barczewa. W biegu uczestniczyło 77 osób, a wśród nich oczywiście dzieci, które coraz chętniej wraz z rodzicami uczestniczą w zawodach sportowych. W wydarzeniu chodziło głównie o dobrą zabawę i nie było przegranych, bo już sama odwaga i udział w zawodach jest zwycięstwem! Wydarzenie w ramach Dni Barczewa zorganizowano we współpracy z Urzędem Miejskim i Centrum Kulturalno-Bibliotecznym w Barczewie. Wyniki z poszczególnych dystansów 60 m, 200 m, 400 m, 4x200 m, skok w dal i test Coopera przedstawiamy na stronie www.wb.barczewo.pl

Informacja na podstawie relacji Agnieszki Menzińskiej

Kto pamięta tamte lata? Sekcji tenisa stołowego w Barczewie

W powojennej historii Barczewa działało wiele drużyn sportowych. Jako pierwsza powstała drużyna piłki nożnej, a potem drużyna siatkarki. W pierwszych latach dewizą społecznych działaczy było krzewienie masowego sportu w mieście. Potem powstały nowe koła zainteresowań zwane sekcjami: szachy, bilard, tenis stołowy, boks, lekkoatletyka, kolarstwo, gimnastyka artystyczna i akrobatyczna, żeglarstwo, kajakarstwo, brydż sportowy, badminton, później podnoszenie ciężarów, kulturystyka i zapasy w stylu klasycznym.

Dziś prezentujemy fotografię z lat 1972-1974, na której uwiecznieni zostali zawodnicy sekcji tenisa stołowego, która działała pod okiem Augustyna Bani. Poniższa fotografia była już publikowana w Historii Barczewa cz. 2, ale bez nazwisk zawodników. Dziś podajemy jej prawie pełny skład.

Od lewej stoją: Augustyn Bania, Jerzy Jaszczuk, Tomasz Pomorski, Mirosław Waszkiewicz, Jacek Pomorski, Ryszard Mazan (trener), Krzysztof Mękal (?), Andrzej Słoń, Marek Bonus, Leszek Jackowski, Dariusz Noworyta, Dariusz Koczara. Siedzą: Adam Smosarski, Ewa Słoń, Danuta Dowgiałło. Do tej pory nie udało nam się ustalić nazwiska dwóch zawodników siedzących po prawej stronie. Pomocny w ustaleniu powyższych nazwisk był Leszek Jackowski, za co serdecznie dziękujemy. Może ktoś z czytelników lub osoba uwieczniona na fotografii rozpozna siebie i uzupełni skład sekcji. Prosimy o kontakt z redakcją „Wiadomości Barczewskich”.

Wojciech Zenderowski

Zapraszamy na zajęcia szachowe we wtorki w Centrum Kulturalno-Bibliotecznym w Barczewie, ul. Słowackiego 5 (I piętro).
Zajęcia odbywają się w każdy wtorek od godziny 16:30-18:00.
SERDECZNIE ZAPRASZAMY!!!

Biblioteka w CK-B poleca

Polecam dziś dwie książki, które mogą stanowić świetną lekturę i poradniki zarówno dla dzieci jak i mam.

„Mama jest tylko jedna, a tu mamy wszystkie” Raquel Diaz Reguera

Zbiór trzydziestu różnych twarzy mamy. Każdy odnajdzie przynajmniej kilka, które idealnie opisują jego rodzicielkę. Zapewniam, że czasami tak trafnie opisuje charaktery, że trudno się nie roześmiać! Prócz tego opisy ubarwione są o ciekawostki oraz nawiązania do polskiej kultury.

To książka pełna żartów słownych oraz ironii. Autorka rysuje karykatury mam, które powinny mieć w sobie nieco dystansu, żeby przyjąć z uśmiechem uwagi, o których mówi autorka. Dodatkowo możemy podziwiać naprawdę piękne ilustracje! Są wielowymiarowe i bogate w detale, dzięki czemu patrzenie na nie nie może się znudzić!

„Najgorsze dzieci świata” David Walliams

„Najgorsze dzieci świata” to kolejna zwariowana książka autora Davida Walliamsa. Ten tom zawiera 10 opowiadań o... najgorszych dzieciach naszego świata. Każda z historii opisuje inne dziecko, które ma niepowtarzalną, wyjątkową i obrzydliwą cechę. Każde z tych dzieci różni się od siebie, mają inne życie i autor zabawnie przedstawia ich przygody. Zakończenie każdego z krótkich opowiadań kończy się małym morałem, co uświadamia, jak uniknąć losu tych obrzydliwych dzieci. Przygody bohaterów pozwalają małym czytelnikom przeżyć to, co tak naprawdę niedozwolone w realnym świecie. Warto jednak pamiętać, że należy trzymać się pewnych wytyczonych zasad. Ale kiedy jest się dzieckiem, niejednokrotnie marzy się o wyjściu poza te ramy. Sięgając po tę książkę można, bez względu na wiek, takie marzenie wirtualnie spełnić.

Anna Rok

*trawa, drobne gałęzie, liście, kwiaty, kora, odpady spożywcze

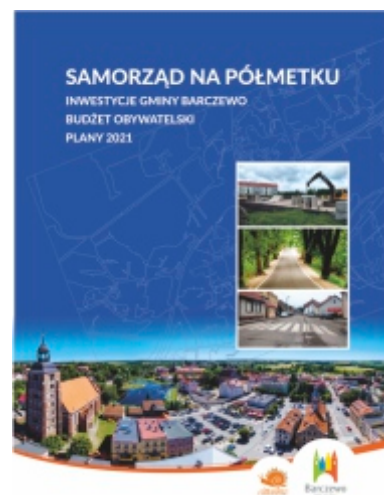
Nie wrzucamy ziemi, kości i mięsa!

Szanowni Państwo,
w związku z uchwalonymi zmianami w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji (bioodpadów) od 5 sierpnia 2021 r. każdy właściciel nieruchomości, który nie zadeklarował kompostowania bioodpadów w przydomowym kompostowniku ma prawo oddać BIO odpady wyłącznie w pojemniku w kolorze brązowym z napisem "BIO" i dostosować ilość pojemników do ilości wytwarzanych odpadów.

Z pojemników będą odbierane: trawa, liście, kwiaty, gałęzie drzew i krzewów, trociny, kora drzew, odpady spożywcze tj. odpadki warzywne i owocowe, skorupki jaj itp.

**BIOODPADY Z WORKÓW
NIE BĘDĄ JUŻ ODBIERANE!**

Z poważaniem
Andrzej Maciejewski
Burmistrz Barczewa

Proponujemy Państwu lekturę nowej publikacji "Samorząd na półmetku". Wydawnictwo pełne jest informacji o inwestycjach w Gminie Barczewo, projektach wykonanych w ramach Budżetu Obywatelskiego, wydatkach samorządu w roku 2021 i realizowanych inwestycjach. Warto zapoznać się z tymi wiadomościami.

Informator dostępny jest między innymi w Urzędzie Miejskim w Barczewie, w Informacji Turystycznej (w kieszeniach na drzwiach IT i muzeum) oraz Centrum Kulturalno-Bibliotecznym, a także na stronie www.barczewo.pl

oprac. Urząd Miejski w Barczewie
oprac. graf.: Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Barczewie

Granty PPGR

Wsparcie dzieci z rodzin pegeerowskich w rozwoju cyfrowym

Centrum Projektów Polska Cyfrowa ogłosiło konkurs wspierający rodziny popegeerowskie z dziećmi w zakresie dostępu do sprzętu komputerowego oraz dostępu do Internetu.

Wsparcie dotyczy uczniów szkół podstawowych i średnich, którzy łącznie spełniają poniższe warunki:

- zamieszkują miejscowość, w której funkcjonowało niegdyś zlikwidowane państwowe przedsiębiorstwo gospodarki rolnej;
- jest członkiem rodziny (krewnym w linii prostej, tj. rodzicie, dziadkowie, pradziadkowie) lub jego obecny opiekun prawny był zatrudniony niegdyś w zlikwidowanych państwowych przedsiębiorstwach gospodarki rolnej), pracował niegdyś w zlikwidowanym państwowym przedsiębiorstwie gospodarki rolnej i zamieszkiwał w miejscowości wskazanej w liście dokumentacji konkursowej (tj. miejscowość, w której funkcjonowało niegdyś zlikwidowane państwowe przedsiębiorstwo gospodarki rolnej).
- nie otrzymał na własność lub w drodze użyczenia, w ostatnim roku oraz roku poprzedzającym rok złożenia przedmiotowego wniosku (tj. w roku 2020 i 2021), komputera stacjonarnego lub przenośnego będącego laptopem zakupionego ze środków publicznych lub środków organizacji pozarządowych lub zwrotu kosztów, lub dofinansowania zakupu tych rzeczy.

Dofinansowanie będzie można otrzymać na:

- sprzęt komputerowy z urządzeniami peryferyjnymi i akcesoriami oraz niezbędnym oprogramowaniem, umożliwiającym pracę zdalną, w tym niezbędne akcesoria i oprogramowanie dla osób z niepełnosprawnościami;
- ubezpieczenie zakupionego sprzętu komputerowego;
- usługę zapewniającą dostęp do Internetu na sprzęcie komputerowym zakupionym w ramach projektu, w przypadku gdy opiekun prawny w oświadczeniu wskaże na brak możliwości zapewnienia usługi dostępu do Internetu.

Szczegóły na stronie: <https://www.gov.pl/web/cppc/wsparcie-ppgr>

Osoby spełniające powyższe warunki i zainteresowane ewentualnym przystąpieniem do projektu, proszone są o złożenie deklaracji udziału w programie wraz z niezbędnymi dokumentami, tj.:

- oświadczenie ucznia szkoły średniej, który osiągnął pełnoletniość (zał. 9) lub oświadczenie rodzica/opiekuna prawnego (zał. 8)
- zgodę na przetwarzanie danych osobowych,
- kopia dokumentu poświadczającego fakt zatrudnienia w dawnych PPGR

Dokumenty można złożyć w Urzędzie Miejskim w Barczewie, Pl. Ratuszowy 1, w godzinach pracy urzędu, do dnia 25.10.2021 r.

UWAGA!

Uczniowie uczący się w szkołach znajdujących się na terenie gminy Barczewo, dokumenty składają bezpośrednio w swoich szkołach. Uczniowie pełnoletni zaś lub opiekunowie uczniów niepełnoletnich, którzy uczą się poza gminą (lecz spełniają wymienione powyżej warunki), składają dokumenty w Urzędzie Miejskim w Barczewie.

Złożenie deklaracji udziału nie jest równoznaczne z uzyskaniem wsparcia.

Więcej informacji: tel. 089/514 84 39 wew. 77, fundusze@barczewo.pl